

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านโนนประคู้ หมู่ 3 ตำบล วังโรงใหญ่
อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

นางสาวนริสา ชำนาญปรุ

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2545

บทคัดย่อ

นริสา ชำนาญปรุ : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
หมู่บ้านโนนประคู้ ต. วังโรงใหญ่ อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ วัลลภ สุปัญญาโชติสกุล

ในการศึกษาการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบว่ามีการกระตุ้นเศรษฐกิจ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุน การได้ข้อเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน โนนประคู้ และปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว การประเมินมีจุดมุ่งหมายของการทำสารนิพนธ์เพื่อให้ได้ข้อสรุปว่าเมื่อมีการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการแล้วทำให้กองทุนมีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพมากขนาดไหน โดยในการศึกษาครั้งนี้จะมีขอบเขตอยู่ที่หมู่บ้าน โนนประคู้เท่านั้น การศึกษาจะมีวิธีดำเนินงาน คือ การศึกษาการดำรงชีวิตของชาวบ้านในชุมชน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ได้กล่าวมาในตอนแรก และทางหมู่บ้านวังโรงใหญ่สามารถนำผลการวิจัยมาประยุกต์เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

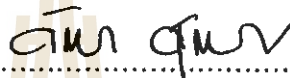
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษาและกรรมการสอบ ได้พิจารณาสำเนาพันธบัตรฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....

(อาจารย์วัลลภ สุปัญญาโชติสกุล)

กรรมการสอบ

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข)

วันที่ 30 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2545

อนุมัติให้สำเนาพันธบัตรฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาจัดการและการประเมินโครงการ

.....

(รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2545

16 ต.ค. 2545

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลงด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์ ความเอาใจใส่ช่วยเหลือ ให้ความรู้ ให้คำปรึกษาแนะนำจากกลุ่มบุคคล และหลายท่าน ๆ อย่างดียิ่งทั้งในด้านวิชาการและด้านการดำเนินงาน ประเมิน อาทิเช่น

อาจารย์ วัลลภ สุปัญญาโชติสกุล อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

คณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ

คุณอุษา จำปาวิทยาคุณ นักพัฒนาชุมชนอำเภอปากช่องที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่และการสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน

นายอำเภอ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ

ขอกราบรำลึกถึงพระคุณบิดา มารดา และครูอาจารย์ทุกท่านที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาและประสิทธิประสาทวิชาให้แก่ผู้ศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้ประเมินประสบความสำเร็จในชีวิต

นริสา ชำนาญปรู

สิงหาคม 2545

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญภาพ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
1.3 กรอบแนวคิดทฤษฎี	2
1.4 วิธีการดำเนินการ	3
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 ทัศนวิสัยวรรณกรรม	5
2.1 นโยบาย หลักการและวัตถุประสงค์	5
2.2 ระเบียบต่างๆที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	6
2.3 การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	6
2.4 การคำขอขึ้นทะเบียนและความพร้อมของกองทุนและชุมชนเมือง	7
2.5 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	8
2.6 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	9
2.7 หลักการประเมินโครงการในรูปแบบการประเมินแบบชีพม์โมเดล	10
2.8 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	10
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	11
3.1 วิธีการประเมินโครงการ	11
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	17
3.3 ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	18

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.5 การเก็บข้อมูล	32
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	32
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	33
4.1 ผลการประเมินบริบทชุมชน	33
4.2 ผลการประเมินโครงการโดยรวม	45
4.3 ผลอื่นๆที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	46
4.4 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้	49
4.5 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์	52
บทที่ 5 สรุปอภิปรายและข้อเสนอแนะ	54
5.1 สรุป อภิปรายผล	54
5.2 ข้อเสนอแนะ	58
บรรณานุกรม	59
ภาคผนวก	60
ภาคผนวก ก ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี	
ภาคผนวก ข ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	
ภาคผนวก ค ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน โนนคู้	
ภาคผนวก ง แบบรายงานการเก็บข้อมูลบริบทชุมชน (บร.1 – บร.12)	

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ

1 แสดงองค์ประกอบของระบบ	14
2 แสดงประเภทของการประเมินและตัวชี้วัดของการประเมิน	15
3 แสดงระบบการทำงานของหน่วยระบบ A	16
4 แสดงการทำงานของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B	16
5 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	30

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง

1	ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การประเมินบริบท	18
2	ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การประเมินปัจจัย	21
3	ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การประเมินกระบวนการ	23
4	ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การประเมินผลผลิต	26
5	จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร	37
6	รายได้ของประชากรในหมู่บ้าน โนนประดู่	38
7	จำแนกแหล่งน้ำและการใช้น้ำ จำแนกตามแหล่งน้ำบ้าน โนนประดู่	38
8	จำนวนพื้นที่ทางการเกษตร บ้าน โนนประดู่	39
9	การประกอบอาชีพของชาวบ้าน โนนประดู่	39
10	จำนวนนักเรียนในโรงเรียนบ้าน โนนประดู่	40
11	แสดงความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน โนนประดู่	50

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2540 เป็นต้นมาประเทศไทยได้ประสบปัญหาภาวะทางเศรษฐกิจตกต่ำ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ได้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบต่อถึงความเป็นอยู่และการดำเนินชีวิตของประชากรทั้งประเทศ โดยรัฐบาลได้พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้อยู่ตลอดเวลาแม้จะประสบความสำเร็จอยู่ในระดับหนึ่งแต่ก็ยังมีปัญหาในการกระจายรายได้ไปสู่ประชาชนในชนบทและชุมชนเมือง ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบอื่น ๆ ตามมาอีกมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีการณ์ที่สังคมชนบทเข้าสู่แรงงานภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวได้พบว่าการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ จำเป็นที่จะต้องพัฒนาและบูรณาการด้านสังคม การเมือง การศึกษา วัฒนธรรม และที่สำคัญที่สุดคือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพมากขึ้น ให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น รู้จักการแก้ไขปัญหาและตัดสินใจด้วยตนเอง

จากวิกฤตที่เกิดขึ้นนี้ รัฐบาลในยุคปัจจุบัน โดยการนำของ พล.อ.พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร ได้เล็งเห็นและตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้รู้จักพึ่งพาตนเอง ได้อย่างเหมาะสมมากที่สุด แต่เนื่องจากประชาชนในชนบทยังขาดโอกาสทางด้านต่าง ๆ คือไม่มีเงินทุนและยังขาดแหล่งเงินทุนอยู่มาก เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพและเสริมสร้างรายได้ ลดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ตลอดจนการบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้น อีกทั้งยังต้องการให้ท้องถิ่นได้มีความสามารถในการจัดระบบและการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของตนเอง เพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้เข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนให้เกิดการพึ่งพาตนเองอย่างมั่นคงและยั่งยืน และยังเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศให้เกิดการฟื้นตัวได้รวดเร็วยิ่งขึ้นในอนาคต

จากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดังกล่าว ได้มีการดำเนินการไปแล้วตั้งแต่ปีพ.ศ. 2544 จนถึงปัจจุบัน ในบางหมู่บ้านยังไม่ได้รับการจัดสรรเงิน โดยเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แต่ในบางหมู่บ้านก็ได้รับเรียบร้อยแล้วและได้มีการดำเนินการไปบ้างแล้วตามระเบียบของสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองส่วนใหญ่ก็ได้ให้ความสนใจและความร่วมมือเป็นอย่างดี ผลการดำเนินงานกองทุนจึงดำเนินไปได้ด้วยดี และเมื่อโครงการมีอายุครบ 1 ปีเมื่อไรก็สามารถสรุปออกมาได้ว่าโครงการดังกล่าวจะประสบความสำเร็จหรือไม่

บ้านโนนประจักษ์ หมู่ที่ 3 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เป็นพื้นที่หนึ่งที่ได้รับ การจัดสรรเงินกองทุน 1 ล้านบาทและได้ดำเนินการจัดสรรเงินให้สมาชิกเงินกู้ไปแล้วนั้น นำมาสู่การ

ศึกษาถึงการประเมินผลการบริหารจัดการกองทุนว่ามีประสิทธิภาพหรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารจัดการเงินกองทุนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

ในกรณีศึกษาการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน โนนประดู่ หมู่ที่ 3 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อที่จะทราบว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมีกระบวนการที่นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายหรือไม่และมากน้อยเพียงใด โดยที่เป้าหมายต่าง ๆ เหล่านั้น ได้แก่ การบริหารจัดการของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ชุมชนมีการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้เริ่มเพื่อแก้ปัญหาตนเอง
2. เพื่อที่จะได้ทราบปัจจัยที่เป็นตัวส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นตัวขัดขวางการดำเนินการบริหารกองทุนหมู่บ้านให้บรรลุเป้าหมาย
3. เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะคติของชาวบ้านในหมู่บ้าน โนนประดู่ที่จะทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

1.3 กรอบแนวคิดทฤษฎี

แนวคิดในการประเมินที่สำคัญ มีดังนี้

กรอบความคิดการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในที่นี้ ได้ใช้ต้นแบบความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซีพีพีโมเดล (CIPP MODEL)” ซึ่งเป็นแบบจำลองของสตีฟเพิมบิมและคณะที่ได้รับความนิยม อย่างกว้างขวางเข้าใจง่ายสะดวกในการปฏิบัติ แบบจำลองซีพีพีโมเดล จะประเมินในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินกองทุนหมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

1. การประเมินบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินผลพื้นฐานเกี่ยวกับการค้นหาข่าวสารที่จะนำไปสู่การพัฒนาหมู่บ้าน เป็นการประเมินให้ได้มาซึ่งเหตุเพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของกองทุน
2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินผลเพื่อค้นหาตัวประกอบหรือแนวทางที่เหมาะสม หรือมีประสิทธิภาพที่จะอำนวยให้กองทุนหมู่บ้านดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการกระทำเพื่อให้ได้รับข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับขั้น ซึ่งการประเมินกระบวนการของกองทุนหมู่บ้านประกอบได้ด้วยการคัดเลือกผู้กู้ การแนะนำวิธีทำธุรกิจ การรับชำระหนี้ การจัดทำบัญชี การช่วยหาตลาด โดยมีวัตถุประสงค์ของการประเมิน เพื่อหาจุดเด่นจุดด้อย ของกระบวนการ โดยการดำเนินการตามที่วางไว้

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดและแปรความหมายของความสำเร็จในระหว่างการทำงาน โครงการและสิ้นสุดโครงการ การประเมินผลผลิตจะดูว่าการกำหนดวัตถุประสงค์นำไปใช้ได้หรือไม่ มีเกณฑ์อะไรนำมาเปรียบเทียบได้

1.4 วิธีดำเนินการ

วิธีดำเนินการโครงการประเมินการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้าน โนนประดู่ หมู่ที่3 ต.วังโรงใหญ่ อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา มีเทคนิคและขั้นตอนในการประเมินโครงการดังนี้

1. ศึกษาเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติให้เข้าใจโดยละเอียด
2. ปฏิบัติงานในพื้นที่รับผิดชอบเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุน
3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

ก. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) คือแหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินเก็บรวบรวมข้อมูลได้โดยตรงจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง อาทิเช่น เก็บจากจากสำรวจชุมชน ปฏิบัติงานโดยการสัมภาษณ์ การใช้แบบรายงาน (บร.) ต่าง ๆ

ข. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) คือแหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินได้เลือกใช้ข้อมูล จากแหล่งข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมและสรุปผลไว้ให้แล้ว อาทิเช่น เก็บจากเอกสารหลักฐานของส่วนราชการ เอกชน รัฐวิสาหกิจ หนังสือพิมพ์ วารสาร อินเทอร์เน็ต ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ 2544 ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โนนประดู่

ค. เชิงปริมาณ (Quantitative Data) คือ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้เป็นตัวเลขที่สามารถนับได้ เป็นข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติได้หลายวิธี อาทิเช่น ปริมาณจำนวนผู้ประกอบการรายย่อยในหมู่บ้าน จำนวนกลุ่มอาชีพต่าง ๆ รายได้ของชาวบ้านในหมู่บ้าน จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนเงินทุนที่มีในแต่ละครอบครัว จำนวนสมาชิกในหมู่บ้านที่ประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัวได้

ง. เชิงคุณภาพ(QuantitativeData) คือ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการบรรยายความรู้สึก ความคิดเห็น ทักษะคติของชาวบ้านในชุมชน โดยจะนำข้อมูลที่ไว้วิเคราะห์เชิงคุณภาพ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับความเข้าใจของชาวบ้านเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะคติของชาวบ้านที่มีต่อกองทุน ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อประธานกรรมการกองทุนหรือกรรมการกองทุน

4. ประมวลสังเคราะห์ข้อมูล

5. สรุปผลการดำเนินงานและจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบของการจัดทำสารนิพนธ์

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ผลของการศึกษาในครั้งนี้จะได้ประโยชน์ดังนี้

1. ได้ทราบถึงกระบวนการการเรียนรู้ ความคิดริเริ่ม การจัดการงานบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน การพึ่งพาตนเองของชาวบ้านโนนประคู้
2. ได้ทราบปัจจัยที่เป็นตัวเสริมและปัจจัยที่เป็นตัวเลขขบวนการดำเนินการบริหารกองทุนหมู่บ้านให้บรรลุเป้าหมาย
3. ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้านโนนประคู้และได้ทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กำหนด

บทที่ 2

ปรัชญานวัตกรรม

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ภาครัฐศึกษาบ้าน โนนประคู้ หมู่ที่ 3 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ทั้งที่เป็นนโยบาย หลักการ ระเบียบและวิธีปฏิบัติต่าง ๆ รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีการประเมิน และหลักวิชาที่เกี่ยวข้องกับ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดังนี้

2.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองใช้ในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองใช้ในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกอง ทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการสร้างเสริมความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจประชา ชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของ ประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนดังกล่าวเป็นไปอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพและ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภา

หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- เพื่อกระจายอำนาจให้ชุมชนและท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยขั้นพื้นฐาน
- เสริมสร้างจิตสำนึกและความสามัคคีในชุมชนและท้องถิ่น
- เพื่อเกื้อกูลประ โยชน์ให้แก่ผู้ค้อย โอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
- เชื่อมโยงกระบวนการในการเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง ชุมชน หน่วยราชการ เอกชน และประชาสังคม
- เพื่อให้ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตของตนเองและสนับสนุนภูมิปัญญาของตนเองให้ ยั่งยืนต่อไป
- ติดตามผลและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้าน

วัตถุประสงค์ที่สำคัญในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและ บริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง

- เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
- เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดภาระรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วนและนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิการที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้าน
- กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

2.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ.2544

2.2.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการจำนวนไม่เกิน 10 คน เลขานุการนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการไม่เกิน 3 คน
 - คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระในตำแหน่งคราวละ 2 ปี
 - นอกจากการพ้นวาระแล้วกรรมการจะพ้นจากตำแหน่งเมื่อตาย ลาออก ล้มละลาย หรือถูกศาลพิพากษา
 - ในการประชุมแต่ละครั้งต้องมีกรรมการเกินกึ่งหนึ่ง
 - กรรมการมีหน้าที่ตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน
 - คณะกรรมการจะได้เบี้ยประชุมค่าตอบแทนในอัตราที่กำหนด

2.2.2 สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนในสำนักงานเลขานุการนายกรัฐมนตรี สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ในการ รวบรวมข้อมูล ประชาสัมพันธ์ จัดประชุมชี้แจงให้มีการสนับสนุนเป็นที่ปรึกษา ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ รายงานผลประจำปี และดำเนินการอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ข.)

2.3 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ในวาระเริ่มแรกของหมู่บ้านโนนประดู่ หมู่ที่ 3 ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้านครัวเรือนละ 1 คน เพื่อเปิดเวทีชาวบ้านในการดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยมีคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอเป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนสนับสนุนให้การเลือกสรรคณะกรรมการดำเนินการด้วยความบริสุทธิ์ ยุติธรรม และโปร่งใส สำหรับการประชุมจะต้องมีหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้านจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมด หรือหัวหน้าครอบครัวอาจมอบหมายให้ผู้แทนครัวเรือนเข้าประชุมแทนได้ และคณะกรรมการที่ได้รับคัดเลือกก็เป็นไปตามมติของที่ประชุม พร้อมทั้งมีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบข้อบังคับทุกประการ

สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามระเบียบของคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปีก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน
2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุครบ 20 ปีบริบูรณ์
3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และไม่มีประวัติเสียทางการเงิน ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุก
7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ราชการ องค์กรหรือหน่วยงานที่สังกัด
8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสองของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540
9. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามแบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (ตามรายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ข.)

2.4 การขอขึ้นทะเบียนความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จัดทำเพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านรวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดตามสภาพความเป็นจริง สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติใช้กำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้า ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และความพร้อมต่าง ๆ ของหมู่บ้านที่ยื่นแบบคำขอขึ้นทะเบียนประเมิน จะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านกล่าวถึงรายละเอียดต่าง ๆ ของหมู่บ้าน เช่น จำนวนประชากร อาชีพของประชากรในชุมชน ผลผลิตทางด้านต่าง ๆ การซื้อและจำหน่ายผลผลิตและปัจจัยการผลิต และรวมไปถึงรายได้เฉลี่ยของประชากรในชุมชน

2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจะกล่าวเริ่มตั้งแต่การคัดเลือกคณะกรรมการ คุณสมบัติของคณะกรรมการ และทำการคัดเลือกตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

3. การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้านเป็นเรื่องของการกำหนดวิธีการและระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้สำหรับดำเนินงานและแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นของกองทุนหมู่บ้าน เช่น การจัดทำบัญชี การกู้ยืมเงินกองทุน และการรับชำระคืนเงินกู้

4. ทุนในการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน พูดยถึงเรื่องของการจำแนกกลุ่มและกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชนจำนวนสมาชิกวันที่จัดตั้งและเงินทุนสะสมที่ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม และความร่วมมือในการเชื่อมโยงพัฒนาหมู่บ้านกับเครือข่ายอื่นนอกชุมชน

5. แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านจะเป็นรายละเอียดในการกู้ยืมเงินวิธีในการบริหารการเงิน การให้กู้ยืมเพื่อกิจกรรมใด หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้การควบคุมการติดตามการใช้คืนเงินกู้และวิธีการในการแก้ปัญหาต่าง ๆ อันอาจจะเกิดขึ้นได้ (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ข)

2.5 ระเบียบและข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านโนนประดู่ หมู่ 3 ต.วังโรงใหญ่ อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา

จัดทำเพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมนิสัยการออม เลี้ยงลูกเอื้ออาทร และเป็นไปด้วยความคล่องตัว มีประสิทธิภาพรวมทั้งเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวมจึงเห็นสมควรให้กำหนดระเบียบการเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน โนนประดู่ไว้ดังนี้

ที่ตั้ง สถานที่ตั้งของกองทุนหมู่บ้านอยู่บ้าน โนนประดู่เลขที่ 3/3 หมู่ที่ 3 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นที่ทำการของผู้ใหญ่บ้านใช้เป็นสถานที่ประชุมคณะกรรมการและสมาชิกให้การประชุมแต่ละครั้ง

วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน ส่งเสริมการออมทรัพย์บรรเทาเหตุฉุกเฉินทางการเงิน พัฒนาจิตใจของสมาชิกในชุมชนให้มีคุณธรรม

แหล่งที่มาของกองทุน ที่มาของกองทุนประกอบไปด้วย เงินและทรัพย์สินจากการจัดการของ คณะกรรมการ การกู้ยืมเงิน ดอกเบี้ยจากการกู้ยืมเงินฝากตั้งจะเงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ

คุณสมบัติของสมาชิก ต้องเป็นผู้อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน โนนประดู่ไม่น้อยกว่า 1 ปีมีความเข้าใจ ในระเบียบของกองทุน มีเงินฝากตั้งจะกับหมู่บ้านไม่ขาดส่งติดต่อกันเป็นเวลาถึง 3 เดือน

การเป็นสมาชิก การสมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ผู้สมัครจะต้องมีคุณสมบัติตามที่ทาง คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้กำหนดไว้ตามระเบียบและต้องยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกได้ที่คณะกรรมการกองทุน เพื่อรอผลการพิจารณาจากคณะกรรมการต่อไป

การพ้นจากสภาพจากการเป็นสมาชิก สมาชิกที่ต้องพ้นจากการเป็นสมาชิกด้วยเหตุต่าง ๆ คือ ตาย ลาออก วิกลจริต จำนวนสมาชิกทั้งหมดออกคะแนนเสียงให้ออกสองในสาม ฝ่าฝืนระเบียบของ กองทุนมีคุณสมบัติไม่ครบตามระเบียบของกองทุน

2.6 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แนวทางในการพิจารณาเงินกู้สำหรับกองทุนหมู่บ้าน โนนประดู่ หมู่ที่ 3 ได้ยึดหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้ที่มีประวัติที่ดี เป็นคนซื่อสัตย์ ไม่เคยมีประวัติเสียหายทางด้านต่าง ๆ อดทน ขยันหมั่นเพียร และมีประสบการณ์ในธุรกิจที่จะทำ

2. มีหลักประกันหรือบุคคลค้ำประกันที่สามารถชำระหนี้แทนได้และมีความรับผิดชอบถ้าเป็นทรัพย์สินจะต้องมีสภาพคล่องตัว

3. ความสามารถในการชำระหนี้

- พิจารณาจากรายได้ของผู้กู้ การประมาณการรายได้ รายจ่าย

- ภาวะการตลาดของสินค้าผู้กู้ ธุรกิจมีตลาดรองรับหรือไม่ ขายได้หรือไม่

- มีปัญหาในการหาวัตถุดิบมาผลิตหรือไม่

- ทำเลที่ตั้งของกิจการ ปัญหาของสภาพแวดล้อมอยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบ หรือใกล้แหล่งสินค้าที่จะขายและสะดวกต่อผู้ซื้อหรือไม่

4. ผู้กู้ควรมีเงินทุนสำรองของตนเองจำนวนหนึ่ง ไว้สำหรับประกอบธุรกิจในสัดส่วนที่เหมาะสม หากใช้เงินทุนตนเองน้อย แต่ขอกู้มาน้อย ภาระการผ่อนชำระก็จะสูง ดังนั้นควรพิจารณาถึงปัญหาในข้อนี้ด้วย (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ค)

2.7 หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบซีพีโมเดล (CIPP MODEL)

สตีฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภทซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินว่า รูปแบบการประเมินแบบซีพีพี ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

C ย่อมาจาก Context Evaluation คือ การประเมินก่อนการดำเนินการ โครงการเพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล และความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหาและความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

I ย่อมาจาก Input Evaluation คือ การประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร เช่น จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินโครงการ

P ย่อมาจาก Process Evaluation คือ การประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

P ย่อมาจาก Product Evaluation เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยายหรือปรับเปลี่ยนโครงการ

2.8 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการที่เพิ่มศักยภาพการบริหารและการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่บัณฑิตเข้าไปศึกษาเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็ง ทางด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนเป็นภารกิจที่ต้องมีการดำเนินการ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงเห็นสมควรให้มีการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกองทุน โดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตเพื่อการศึกษาหลักสูตร การจัดการและประเมินโครงการซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดการศึกษากลับกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกำหนดนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษารวมทั้งก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ แก่บัณฑิตที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีที่ว่างงานในช่วงภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยกำลังตกต่ำ ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับต่างอีกทางหนึ่งและส่งเสริมให้บัณฑิตที่ต้องการพัฒนาท้องถิ่นและบ้านเกิดตนเอง อีกทั้งบัณฑิตที่ผ่านโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้มีการยกระดับการศึกษาควบคู่กับการปฏิบัติงานในพื้นที่ การวิเคราะห์โครงการอย่างมีระบบ รวมทั้งการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ไว้วิจัยเป็นเครื่องมือและผู้จบหลักสูตรจะได้รับ “ประกาศนียบัตรบัณฑิต” และ

สามารถนำหน่วยกิตไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือสามารถนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเฉพาะหมู่บ้านโนนประคู้ หมู่ 3 ต.วังโรงใหญ่ อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา โดยหมู่บ้านจะใช้ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซีพีพีโมเดล” ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์ได้เข้าปฏิบัติงานตั้งแต่เดือน ธันวาคม พ.ศ.2544 ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีแนวคิดและรูปแบบการประเมินที่ได้นำไปใช้ในการประเมินโครงการที่สำคัญ มีดังนี้

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler's Rationale and Model of Evaluation)

ไทเลอร์ ได้กล่าวถึงการประเมินคือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมที่สังเกตได้กับจุดหมายเชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ และได้สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินโครงการ โดยเกณฑ์ที่ตัดสินความสำเร็จของโครงการควรพิจารณาความสำเร็จของส่วนรวม และมุ่งเน้นที่การประเมินผลสรุปมากกว่าการประเมินความก้าวหน้า

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของครอนบาค (Cronbach's Concepts and Model)

ครอนบาคได้กล่าวถึงการประเมินคือ การเรียนรวบรวมข้อมูล และใช้ข้อมูลนั้นเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษาโดยนำเสนอวิธีการประเมินที่ใช้ นอกจากการทดสอบ 4 แนวทางคือ การศึกษากระบวนการ การวัดศักยภาพของผู้เรียน การวัดเจตคติ และการติดตามผล ดังนั้นการประเมินโครงการด้านการศึกษาไม่ควรประเมินผลกระทบข้างเคียงที่เกิดจากโครงการด้วย

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสคริฟเวน (Scriven's Evaluation Ideologies and Model)

สคริฟเวน ได้กำหนดความหมายของการประเมิน “ การประเมิน เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล การตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและกำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์ในการประเมิน” โดยที่จะสร้างแนวคิดและรูปแบบการประเมินที่ผสมผสานแนวคิดของไทเลอร์และครอนบาคเข้าด้วยกัน

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสเตก (Stake's Concepts and Model of Evaluation)

สเตก ได้กล่าวถึงการประเมิน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย แล้วนำมาจัดให้เป็นระบบที่มีความหมายในการประเมิน โดยนำเสนอรูปแบบการประเมิน เคาน์แนนซ์ (Stake's Countenance Model) มี 2 มิติ คือ มิติในแนวตั้งและมิติในแนวนอน ซึ่งเสนอความสัมพันธ์และความสอดคล้องของการใช้เมตริกทั้งสอง

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของ อัลคิน (Alkin's Concept of Evaluation)

“การประเมิน” ตามความหมายของ อัลคิน คือ กระบวนการคัดเลือก การประเมินผลข้อมูล และการจัดระบบสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอข้อมูลต่อผู้มีอำนาจการตัดสินใจ หรือใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการเลือกการดำเนินการโครงการซึ่ง อัลคิน ได้กำหนดแนวทางในการเลือกการดำเนินการโครงการซึ่ง อัลคิน ได้จำแนกการประเมินตามจุดประสงค์ จนกระทั่งการประเมินเพื่อการปรับปรุงโครงการที่เป็นแนวคิดพื้นฐานของการประเมินโครงการ แต่ยังคงขาดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของ โพรวัส (Provus's Discrepong Evaluation)

โพรวัส ได้กล่าว การประเมินว่าเป็นการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานและค้นหา ช่องว่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อใช้เป็นเครื่องชี้วัดข้อบกพร่องของโครงการ และนำรูปแบบการประเมินความสอดคล้องที่เป็นกระบวนการของการเปรียบเทียบ ความแตกต่างของผลการปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริงกับมาตรฐานที่เกิดขึ้นทุกขั้นตอนจะมีการพิจารณาความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับมาตรฐาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุง แก้ไข ให้มีประสิทธิภาพ

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของเคอร์ค แพตทริค (Kirkpatrick)

ได้นำเสนอแนวคิดของการประเมินโครงการฝึกอบรมว่า “ การฝึกอบรมเป็นการให้ความรู้ความเข้าใจและทักษะการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในการอบรมควรจะได้มีการประเมินผลการฝึกอบรม เพื่อที่จะให้ทราบว่า การจัดการฝึกอบรมตามขั้นตอนที่กำหนดไว้มีประสิทธิภาพเพียงใด “

แนวคิดและรูปแบบการประเมินชีพฟ์ของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model)

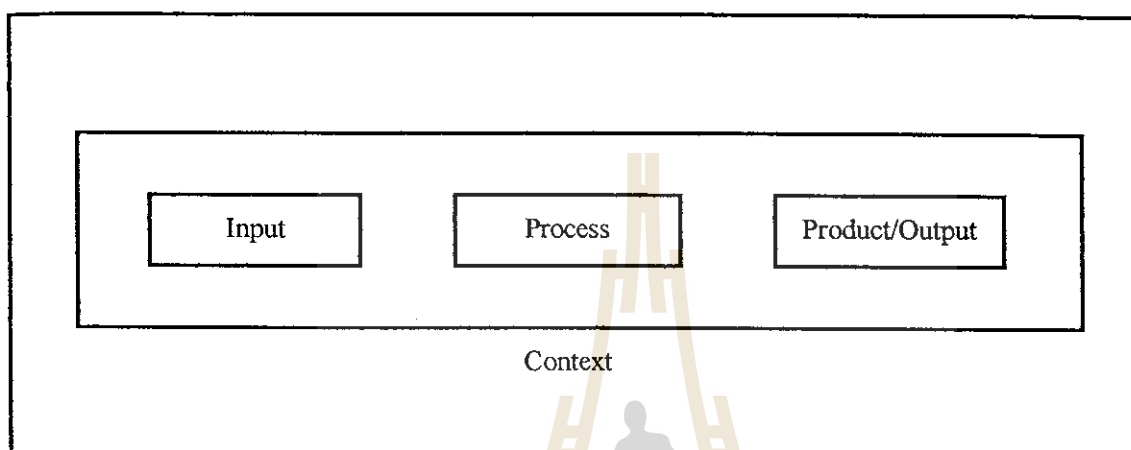
สตัฟเฟิลบีม ได้กล่าว “การประเมิน” เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ โดยกำหนดประเด็นออกเป็น 4 ประเภท เป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินแบบ ชิป (CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ดังนี้

Context Evaluation	: C การประเมินสภาวะแวดล้อม
Input Evaluation	: I การประเมินปัจจัยเบื้องต้น
Process Evaluation	: P การประเมินกระบวนการ
Product Evaluation	: P การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น

เจลิยว บุรีภักดี และคณะ(2545) ได้อธิบายว่ากระบวนการของ CIPP Model องค์ประกอบหรือตัวแปรที่มีผลต่อโครงการ (ภาพที่ 1) ซึ่ง Stufflebeam ได้กำหนดองค์ประกอบประเมินโครงการไว้ 4 ประเภท

1. System Context : บริบทของหน่วยระบบ

2. System Input : ปัจจัยนำเข้าหน่วยระบบ
3. System Process : กระบวนการของหน่วยระบบ
4. System Product/Output : ผลผลิตของหน่วยระบบ

ภาพที่ 1 แสดงองค์ประกอบของระบบ

การประเมิน (Evaluation) จะต้องกำหนดสิ่งที่ต้องการประเมิน ขั้นตอนต่อไปคือ การกำหนดจุดประสงค์ว่าต้องการจะประเมินอะไรตามสิ่งที่กำหนด ซึ่งแต่ละส่วนของหน่วยระบบที่จะต้องนำมาประเมินประกอบด้วยส่วนต่างๆ

การประเมินบริบท (Context) เรียกว่า Context Evaluation

การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input) เรียกว่า Input Evaluation

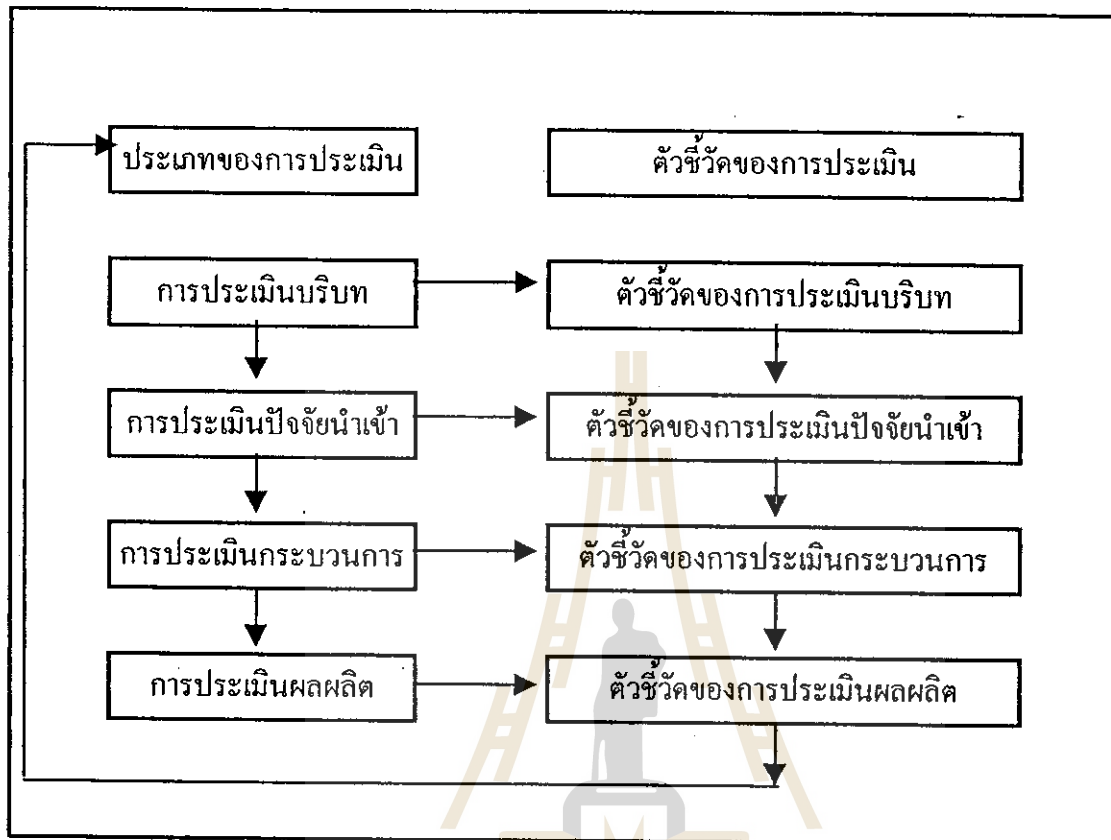
การประเมินกระบวนการ (Process) เรียกว่า Process Evaluation

การประเมินผลผลิต (Product/Output) เรียกว่า Product/Output Evaluation

การประเมินหน่วยระบบเมื่อกำหนดสิ่งที่ต้องการประเมินแล้ว จะต้องมีตัวชี้วัดเพื่อจะได้นำมาเป็นแนวทางในการวินิจฉัยผลตัวชี้วัดของหน่วยระบบต่างๆ มีดังนี้

1. ตัวชี้วัดของการประเมินบริบท (Context Indicators) ใช้สัญลักษณ์ $C_1, C_2, C_3, \dots, C_n$
2. ตัวชี้วัดของการประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Indicators) ใช้สัญลักษณ์ $I_1, I_2, I_3, \dots, I_n$
3. ตัวชี้วัดของการประเมินกระบวนการ (Process Indicators) ใช้สัญลักษณ์ $P_1, P_2, P_3, \dots, P_n$
4. ตัวชี้วัดของการประเมินผลผลิต (Product/Output Indicators) ใช้สัญลักษณ์ $O_1, O_2, O_3, \dots, O_n$

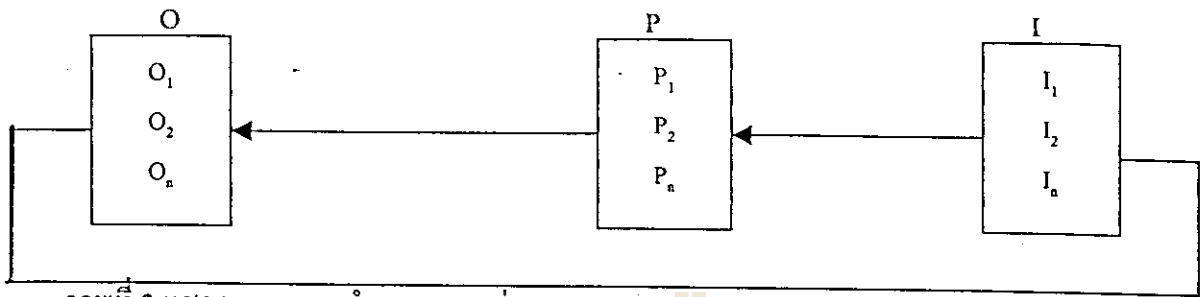
ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินและตัวชี้วัดของการประเมิน สามารถอธิบายได้ดังนี้

ภาพที่ 2 แสดงประเภทของการประเมินและตัวชี้วัดของการประเมิน

จากแนวคิดทฤษฎีระบบ นั้นชุมชนบ้านโนนคู่คือ หนึ่งหน่วยระบบนั้น ชุมชนบ้านโนนประจักษ์ คือ หนึ่งหน่วยระบบ ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ประเภท ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น กองทุนหมู่บ้านโนนประจักษ์ ถือเป็นอนุระบบหนึ่งของหน่วยระบบชุมชนบ้านโนนประจักษ์และหน่วยอนุระบบของกองทุนบ้านโนนประจักษ์ มีหน่วยระบบย่อยลงไปอีก เช่น ตัวชี้วัดที่ต้องการประเมินโดยเริ่มต้นจากการประเมินกระบวนการแทนด้วย $(I_1, I_2, I_3 \dots I_n)$ ซึ่งจะต่อด้วยการประเมินกระบวนการแทนด้วย $(P_1, P_2, P_3 \dots P_n)$ ซึ่งจะต่อด้วยการประเมินผลผลิตแทนด้วย $(O_1, O_2, O_3 \dots O_n)$ โดยผลที่เกิดขึ้นอาจจะย้อนกลับมาเป็นปัจจัยนำเข้าอีกก็ได้

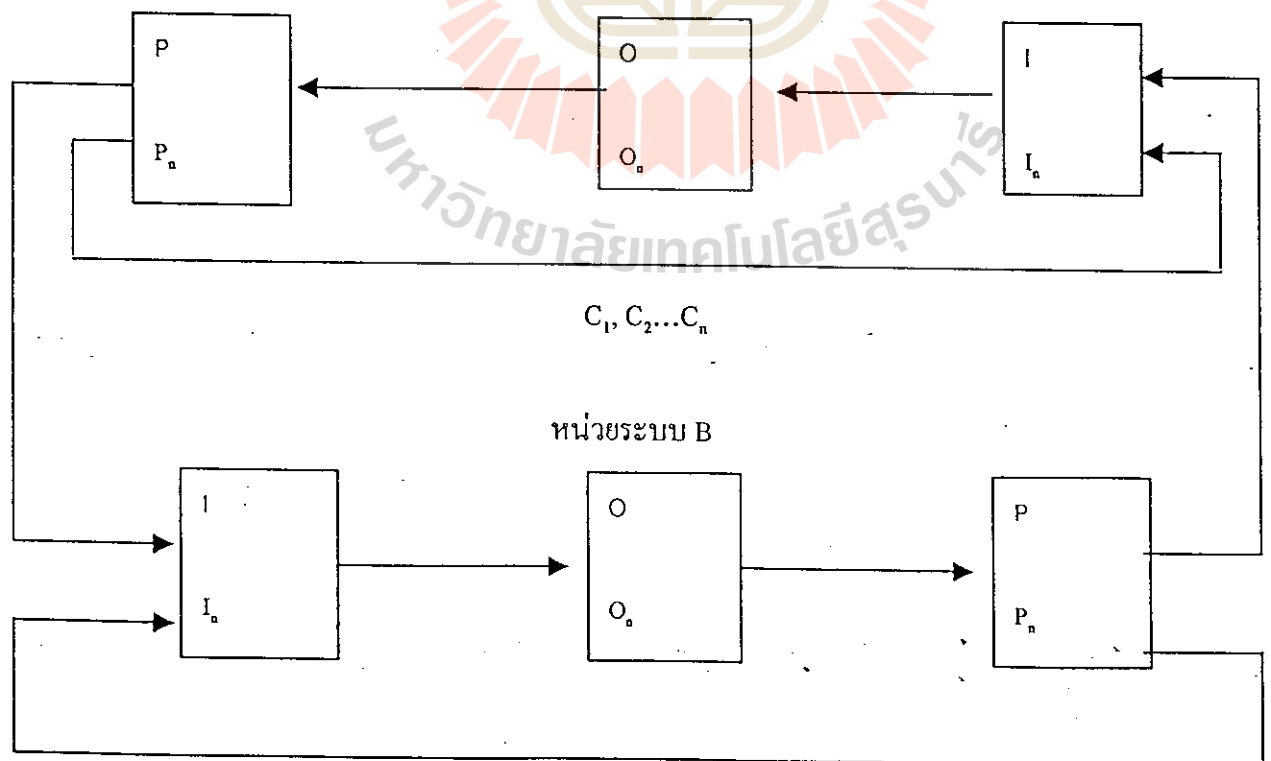
หน่วยระบบ A

ภาพที่ 3 แสดงระบบการทำงานของหน่วยระบบ A

ในทำนองเดียวกันการประเมินโครงการ ถ้ามีหน่วยระบบหลายระบบในบริบทเดียวกันก็จะใช้ตัวโครงสร้างระบบแบบเดียวกันกับที่กล่าวมาแล้วในตอนต้นที่กล่าวถึงหน่วยระบบ A ดังนั้นระบบที่ 2 อาจเรียกว่าหน่วยระบบ B รวมเข้าเป็นหน่วยระบบเดียวกัน โดยเห็นได้ว่า ผลผลิตของหน่วยระบบ A บางตัวจะเป็นปัจจัยนำเข้าของตัวเอง (หน่วยระบบ A) ในการดำเนินการในระยะต่อไป ผลผลิตของหน่วยระบบ A บางตัว จะเป็นปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B และผลผลิตของหน่วยระบบ B บางตัวจะเป็นปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ด้วย

หน่วยระบบ A

ภาพที่ 4 แสดงการทำงานของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B

3.1 รูปแบบการประเมิน

รูปแบบการประเมิน รูปแบบที่ประยุกต์ใช้ในการประเมินครั้งนี้ คือ ซิปพ์โมเดลตามกรอบแนวคิดทฤษฎีที่ได้เสนอไว้แล้วซึ่งประกอบด้วย การประเมิน 4 องค์ประกอบ ทั้งระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล (ผู้) ดังนี้

1.1 การประเมินสถานะแวดล้อม (CONTEXT EVALUATION) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้)

1.2 การประเมินปัจจัย (INPUT EVALUATION) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกระบวนการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล

1.3 การประเมินกระบวนการ (PROCESS EVALUATION) เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล

1.4 การประเมินผลผลิต (PRODUCT EVALUATION) เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการกองทุน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล

3.2 ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากร หมายถึง สมาชิกทั้งหมดของกลุ่มเป้าหมายของการดำเนินโครงการที่ผู้ประเมินจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลครบถ้วน โดยที่หมู่บ้านโนนประดู่ หมู่ 3 ต.วังโรงใหญ่ อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา มีจำนวนประชากรทั้งหมด 406 คน เป็นชาย 206 เป็นหญิง 200 คน มีจำนวนครัวเรือน 93 ครอบครั มีบ้านเรือน 106 ครัวเรือน มีคณะกรรมการหมู่บ้าน 10 คน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโนนประดู่ หมู่ 3 จำนวน 9 คน เช่น การเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ตามเกณฑ์ที่กำหนด 50 % ของครัวเรือนของครัวเรือนในหมู่บ้าน

กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง สมาชิกบางส่วนของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นตัวแทนที่ดีของประชากรในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรในหมู่บ้านโนนประดู่ หมู่ 3 มี 106 ครัวเรือน คิดเป็น 50 % ของครัวเรือน ก็จะได้ 53 ครัวเรือน ที่จะต้องตอบแบบสอบถาม โดยเราจะมีการกระจายกลุ่มออกไปให้ทั่วถึงเพื่อจะได้ข้อมูลที่เป็นภาพรวมของหมู่บ้านอย่างแท้จริง เช่น การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะต้องมากำหนดกลุ่มตัวอย่างที่จะสัมภาษณ์เช่น คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน(ทุกคน), ผู้นำชุมชน ประชาชนทั่วไปในชุมชน เป็นต้น

ผู้ประเมินได้นำเอากลุ่มชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านโนนประดู่ ต.วังโรงใหญ่ มาเป็นกลุ่มเป้าหมายในการประเมินครั้งนี้

3.3 ตัวแปรและตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลตามรูปแบบการประเมิน ในการกำหนดตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในครั้งผู้ ประเมิน ได้กำหนดตัวชี้วัดตามกรอบความคิดทฤษฎีเชิงระบบหรือตามกรอบการประเมินแบบชีพฟ์ โหมดล ดังที่กล่าวไปแล้วในบทที่ 1 และบทที่ 2

ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามการแบ่ง หน่วยระบบ 2 ระบบ คือหน่วยระบบ A และ หน่วยระบบ B ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบด้วยกัน ได้แก่ บริบท ปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล(ผู้กู) ดังนี้

3.1 การประเมินบริบท มีรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินบริบท

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
1. ประวัติความเป็นมาหมู่บ้าน	1. ที่มาของชื่อหมู่บ้าน 2. คนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งหมู่บ้านอพยพมาจากที่ไหน และเหตุใดจึงอพยพมา 3. สภาพเดิมทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน มีสภาพอย่างไร 4. อาชีพเดิม(หลัก/รอง)คืออะไร 5. อาชีพเดิมที่เลิกทำแล้วคืออะไรเพราะอะไรจึงเลิกทำ 6. อาชีพใหม่ที่เพิ่มขึ้น 7. การเปลี่ยนแปลงทางด้านสาธารณูปโภคมีประมาณพ.ศ.ใด (ถนน, ไฟฟ้า, ประปา)	1. ผู้นำชุมชน 2. ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.1 2. ศึกษาจากเอกสารข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช.2ค), ข้อมูลความจำเป็น ขั้นพื้นฐาน (จปฐ.)
2. สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน	1. ลักษณะที่ตั้งหมู่บ้าน 2. อาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านอื่น	1. ข้อมูลจากเอกสาร 2. หมู่บ้าน 3. ผู้นำชุมชน	1. ศึกษาจากเอกสาร 2. สังเกต 3. สัมภาษณ์

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
3. สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน	3. แผนที่หมู่บ้าน 1. อาชีพหลักและอาชีพรองของชาวบ้าน 2. จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร 3. จำนวนที่ดินทำกินโดยเฉลี่ย 4. จำนวนและประเภทร้านค้าในหมู่บ้าน 5. โรงเรียนในหมู่บ้าน 6. สถานที่รักษาเมื่อเจ็บป่วย	4. อ.บ.ต. 1. ผู้นำชุมชน 2. หมู่บ้าน	1. สังเกตตามแบบบร.1 2. แบบสอบถาม 3. สังเกต
4. วัฒนธรรมประเพณี	1. จำนวนวัด/โบสถ์ 2. จำนวนพระ/เณร 3. ภาษาพื้นบ้าน 4. ประเพณีที่สำคัญ 5. ความเชื่อค่านิยมต่าง ๆ	1. ผู้นำชุมชน 2. ผู้อาวุโส 3. ชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.1 2. สังเกต 3. ศึกษาจากเอกสาร
5. โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร	1. จำนวนและสภาพของโครงสร้างพื้นฐานเช่น ถนน, ประปา, ไฟฟ้า, โทรศัพท์, หอกระจายข่าว, ศาลาประชาคม, ฯลฯ 2. จำนวนและสภาพทรัพยากรเช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำ ฯลฯ ที่เป็นสาธารณประโยชน์	1. ผู้นำชุมชน 2. หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.1 2. สังเกต
6. ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่มและภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. ประเภทผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ 2. กลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน(จำนวนสมาชิก, กิจกรรมกลุ่ม, เป้าประสงค์) 3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่าง ๆ (ชื่อ, อายุ, ความเชี่ยวชาญ)	1. ผู้นำชุมชน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.1 2. ออกแบบสอบถาม

ตารางที่1 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
7. โครงการพัฒนา ที่ผ่านมา	1. โครงการของภาครัฐ 2. โครงการภาคเอกชน 3. โครงการที่ชาวบ้านทำ ขึ้นเอง	1. ผู้นำชุมชน 2. ส่วนราชการที่ เกี่ยวข้อง 3. ข้อมูลที่บ้านทักไว้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. ศึกษาจากเอกสาร 3. สังเกต
8. ความเข้มแข็งของ ชุมชน	1. ความสามัคคี 2. ความซื่อสัตย์ 3. ความช่วยเหลือกัน 4. การยกย่องคนทำความดี 5. โอกาสในการหาความ รู้เพิ่มเติม 6. อาชีพที่เลี้ยงครอบครัวได้ 7. ครอบครัวอบอุ่น รักใคร่ ปรองดอง 8. การรวมกลุ่ม 9. การประชุม/เสวนา สม่ำเสมอ 10. การช่วยเหลือผู้ด้อย โอกาส 11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม 12. การจัดทำแผนงาน แก้ปัญหาชุมชน	1. ชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.2 ครั้งที่1 (มาจาก ข้อมูลดิบสัมภาษณ์ 50 ครัวเรือน)

ระดับรายบุคคล

9. อาชีพเดิม	1. อาชีพหลัก/รอง 2. ปัญหาอุปสรรคใน การประกอบอาชีพ	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
10. สมาชิกใน ครอบครัว	1. สมาชิกในครอบครัว และรายละเอียด เช่น จำนวน อายุ สถานภาพ สมรส ระดับการศึกษา	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	การมีงานทำ เป็นต้น		
11. สภาพการอยู่อาศัย	1. มีบ้านเป็นของตนเองหรือไม่	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต
12. รายได้ของครอบครัว	1. รายได้ของครอบครัวต่อเดือน 2. ความเพียงพอของรายได้ต่อรายจ่าย	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
13. หนี้สินของครอบครัวก่อนกู้เงินกองทุน	1. จำนวนหนี้สินที่มีอยู่ก่อนกู้เงินกองทุน 2. สาเหตุของการมีหนี้สิน 3. แหล่งเงินกู้	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

3.2 การประเมินปัจจัย มีรายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัย

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
1. นโยบาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติ	1. รายละเอียดของระเบียบสำนักนายกฯ 2. รายละเอียดของระเบียบกองทุนฯ	1. ระเบียบสำนักนายกฯ 2. ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	1. ศึกษาจากเอกสาร
2. การประชาสัมพันธ์	1. ช่วงเวลาที่มีการประชาสัมพันธ์ 2. ประเภทสื่อในการประชาสัมพันธ์ 3. ความทั่วถึงในการประชาสัมพันธ์ 4. เนื้อหาในการประชาสัมพันธ์	1. ผู้นำชุมชน 2. ชาวบ้าน 3. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง 4. ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน 5. เอกสารประชาสัมพันธ์	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต 3. ศึกษาจากเอกสาร
3. คณะอนุกรรมการ	1. จำนวนคณะอนุกรรมการ	1. พัฒนาชุมชน	1. สัมภาษณ์

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับอำเภอที่เกี่ยวข้อง	2. องค์ประกอบคณะกรรมการ อนุกรรมการ 3. สัดส่วนกรรมการ ภาคประชาชน 4. การปฏิบัติหน้าที่ ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	2. คณะกรรมการกองทุน หมู่บ้าน	2. ศึกษาจากเอกสาร
4. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน	1. จำนวน 2. คุณสมบัติ 3. วิธีการที่ได้มา 4. สัดส่วนกรรมการ ภาคประชาชน 5. การปฏิบัติหน้าที่ของ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	1. คณะกรรมการกองทุน หมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร
5. การเตรียมความพร้อม การสร้าง ความรู้ความเข้าใจ แก่คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้านและ ชาวบ้าน	1. วิธีการเตรียม ความพร้อม 2. เนื้อหาในการเตรียม ความพร้อม 3. จำนวนครั้งในการ เตรียมความพร้อม 4. หน่วยงาน/องค์กร ที่ทำ หน้าที่ในการเตรียมความพร้อม	1. คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน 2. ส่วนราชการ 3. ชาวบ้าน 4. ผู้นำชุมชน	1. สัมภาษณ์ชาวบ้าน ตามแบบบร.3,บร.9 2. สัมภาษณ์คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน
6. เงินกองทุน 1 ล้านบาท	1. วันที่ได้รับอนุมัติ 2. การเก็บรักษาเงิน	1. คณะกรรมการกองทุน หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์
7. เงินทุนสะสมอื่น ๆ	1. ประเภท/จำนวน/ ที่มาและการเก็บรักษา	1. คณะกรรมการกองทุน หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์
8. บัญชีตงกองทุน	1. ประวัติส่วนตัว ชื่อ วุฒิการศึกษา อายุ เพศ ภูมิลำเนา สถานภาพ สมรรถภาพ พิเศษ 2. บทบาทหน้าที่	1. บัญชีตงกองทุนหมู่บ้าน 2. คู่มือนักศึกษา	1. ศึกษาตนเอง 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับรายบุคคล			
9. จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ	1. จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.11
10. จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้	1. จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้	1. สมาชิกกองทุนฯที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.11
11. วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ	1. วัตถุประสงค์ที่กู้เงิน	1. สมาชิกกองทุนฯที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.11
12. สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และวัสดุคิบบในการประกอบอาชีพ	1. สถานที่ประกอบการ 2. วัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ 3. วัสดุคิบบในการประกอบอาชีพ	1. สมาชิกกองทุนฯที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์
13. ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ	1. ความรู้และทักษะที่มีอยู่	1. สมาชิกกองทุนฯที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.11
14. จำนวนแรงงาน	1. จำนวนแรงงานที่ใช้ในการประกอบอาชีพ	1. สมาชิกกองทุนฯที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

3.3 การประเมินกระบวนการ มีรายละเอียดตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
1. การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. กระบวนการในการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 2. ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ 3. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.4 1. สัมภาษณ์เพิ่มเติมจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้าน
2. การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน	1. กระบวนการในการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	2. ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ		
	3. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ		
3. ระบบบัญชีกองทุน	1. จำนวนบัญชีที่จัดทำ 2. ชื่อบัญชี เช่น บัญชีลูกหนี้, บัญชีดุลเงินสัจจะ 3. ความเป็นปัจจุบัน 4. ผู้จัดทำ 5. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
4. กิจกรรมที่เกี่ยวกับสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน			
- การรับสมัคร	1. ช่วงเวลาในการรับสมัคร 2. คำธรรมเนียมการสมัคร 3. ขั้นตอนการรับสมัคร 4. คุณสมบัติผู้สมัคร 5. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุนฯ	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.4 2. สัมภาษณ์จากคณะกรรมการกองทุนฯ 3. ศึกษาจากเอกสาร
- การหมดสมาชิกภาพ	1. การหมดสมาชิกภาพ	1. คณะกรรมการกองทุนฯ 2. ระเบียบกองทุนฯ	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
- ประเภทสมาชิก	1. การกำหนดประเภทสมาชิก	1. คณะกรรมการกองทุนฯ	1. สัมภาษณ์
- การทำทะเบียน	1. ความเป็นปัจจุบัน	1. คณะกรรมการกองทุนฯ	1. สัมภาษณ์
- ประเภทสมาชิก	1. การกำหนดประเภทสมาชิก	1. คณะกรรมการกองทุนฯ	1. สัมภาษณ์
- การทำทะเบียนสมาชิก	1. ความเป็นปัจจุบันในการจัดทำ 2. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนฯ 2. เอกสารด้านทะเบียนสมาชิก	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
5. กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนฯ			
- ขั้นตอนการขอกู้	1. ขั้นตอนการขอกู้ 2. เอกสารประกอบ	1. คณะกรรมการกองทุนฯ 2. สมาชิกกองทุนฯ	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	การขอกู้	3. ระเบียบกองทุนฯ	
	3. ปัญหาอุปสรรค	4. เอกสาร โครงการการขอกู้	
- การคัดเลือกผู้กู้	1. หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกและเหตุผล	1. คณะกรรมการกองทุนฯ	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4
	2. วิธีการคัดเลือกและเหตุผล		2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
	3. ปัญหาอุปสรรค		
- การโอนเงินให้ผู้กู้	1. ขั้นตอนการ โอนเงิน	1. คณะกรรมการกองทุนฯ	1. สัมภาษณ์
	2. อุปสรรคปัญหา	2. สมาชิกกองทุนฯที่ได้รับ เงินกู้	2. ศึกษาจากเอกสาร
		3. หลักฐานการ โอนเงิน	
- การรับชำระหนี้	1. ขั้นตอนในการรับชำระหนี้	1. คณะกรรมการกองทุนฯ	1. สัมภาษณ์
	2. ปัญหาอุปสรรค	2. สมาชิกกองทุนฯที่ส่งคืน เงินกู้	
		3. เอกสาร ในการส่งเงินคืน	
6. การส่งเสริมการใช้เงินกู้			
- การแนะนำวิธีทำธุรกิจ	1. ผู้แนะนำ	1. คณะกรรมการกองทุนฯ	1. สัมภาษณ์
	2. ประเด็นในการแนะนำ	2. สมาชิกกองทุนฯที่ได้รับ เงินกู้	
	3. วิธีการแนะนำ		
	4. จำนวนครั้ง/ผลการแนะนำ		
- การช่วยหาตลาด	1. ผู้ที่ช่วยหาตลาด	1. คณะกรรมการกองทุนฯ	1. สัมภาษณ์
	2. วิธีการในการส่งเสริม การตลาด	2. สมาชิกกองทุนฯ	
	3. ปัญหาอุปสรรค		
7. การจัดสรรผลประโยชน์	1. สัดส่วน/ผลการจัดสรร	1. คณะกรรมการกองทุนฯ	1. สัมภาษณ์
		2. ระเบียบกองทุนฯ	2. ศึกษาจากเอกสาร
8. การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกู้	1. ผู้ที่ทำการตรวจสอบ	1. คณะกรรมการกองทุนฯ	1. สัมภาษณ์
	2. วิธีการตรวจสอบ	2. สมาชิกกองทุนฯที่ได้รับ เงินกู้	
	3. จำนวนครั้งในการ ตรวจสอบ		
	4. ปัญหาอุปสรรค		
9. การสร้างเครือข่าย	1. ประเภทเครือข่าย	1. คณะกรรมการกองทุนฯ	1. สัมภาษณ์

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
การเรียนรู้โดยบัณฑิต กองทุนฯ	2. กลุ่มคนที่เข้าร่วม เครือข่าย 3. วิธีการสร้างเครือข่าย 4. ความพึงพอใจของผู้ที่ เข้าร่วมเครือข่าย 5. ประโยชน์ที่ได้รับจาก การสร้างเครือข่าย 6. ปัญหาอุปสรรค	2. บัณฑิตกองทุนฯ 3. สมาชิกกองทุนฯ	2. สังเกตแบบมีส่วนร่วม
ระดับรายบุคคล			
10. การใช้จ่ายเงินกู้	1. รายละเอียดของการ ใช้จ่าย	1. สมาชิกกองทุนฯ ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 2. บัญชีการใช้จ่ายเงิน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. ศึกษาจากเอกสาร
11. การหาความรู้ เพิ่มเติม	1. วิธีการหาความรู้ เพิ่มเติม	1. สมาชิกกองทุนฯ	1. สังเกตจากการเสวนา ตามแบบบร.6
12. การหาตลาด	1. วิธีการหาตลาด 2. ผู้ที่ช่วยเหลือแนะนำ ในการหาตลาด	1. สมาชิกกองทุนฯ	1. สัมภาษณ์
13. การทำบัญชี ใช้จ่ายเงิน	1. การจัดทำบัญชี(มี/ไม่มี) 2. ผู้ที่ช่วยเหลือแนะนำ การจัดทำบัญชี	1. สมาชิกกองทุนฯ 2. บัญชีการใช้จ่ายเงิน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

3.4 การประเมินผลผลิต มีรายละเอียดตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
1. จำนวนสมาชิกกองทุน	1. จำนวนสมาชิกเดิม(ณ วันที่เริ่มก่อตั้งกองทุน) 2. จำนวนสมาชิกที่มีการ เพิ่มขึ้น/ลดลง 3. เหตุที่สมาชิกเพิ่มขึ้น/	1. คณะกรรมการกองทุนฯ 2. ทะเบียนสมาชิกกองทุนฯ	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

ตารางที่ 4 (ต่อ)

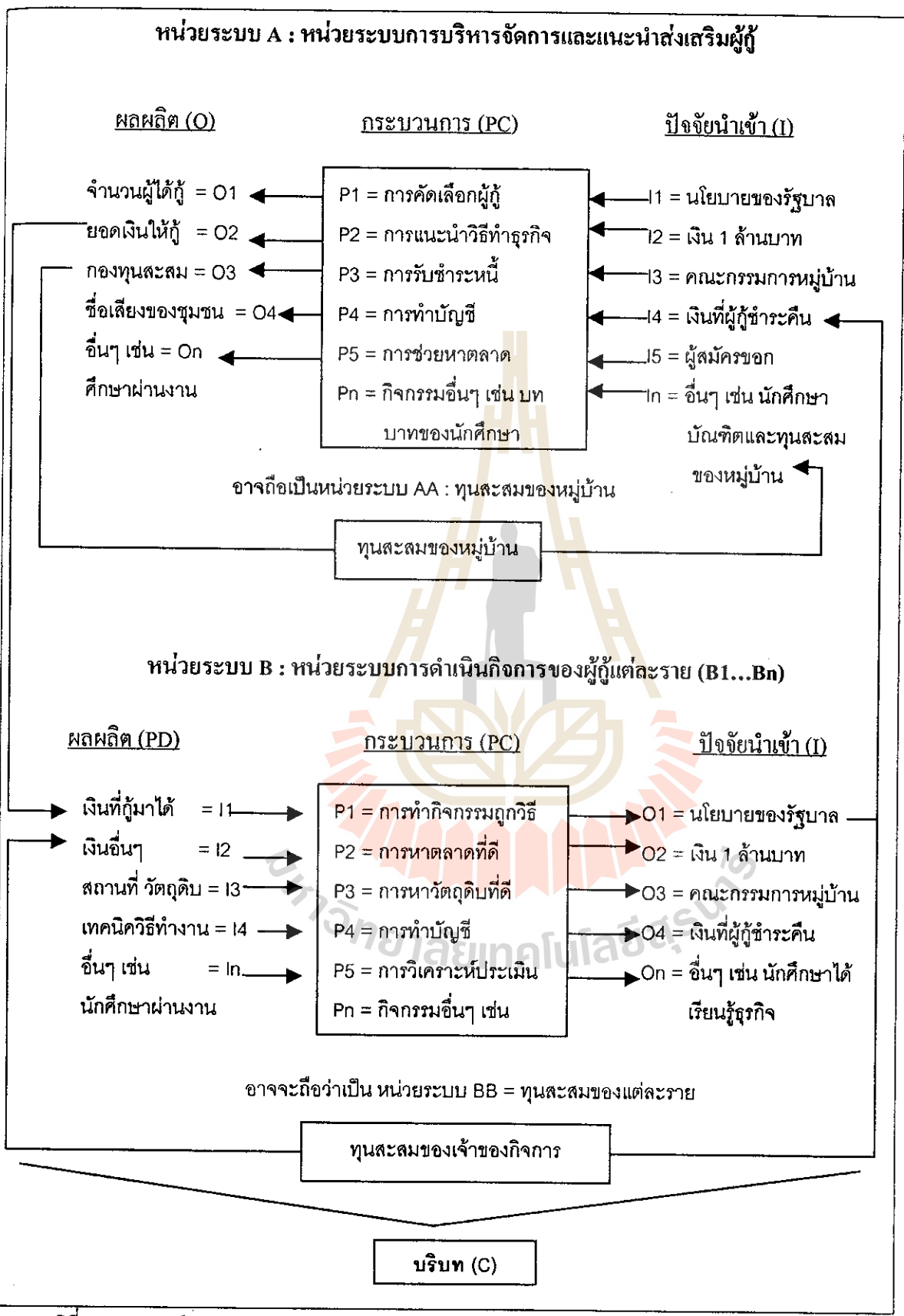
ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	ลดลง		
2. จำนวนผู้ได้เงินกู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนครั้งที่มีการอนุมัติให้กู้ 2. จำนวนผู้ยื่นกู้และผู้ได้รับอนุมัติให้กู้แต่ละครั้ง 3. จำนวนผู้ได้รับอนุมัติให้กู้ต่อจำนวน สมาชิกกองทุนฯทั้งหมด 4. จำนวนผู้ได้รับอนุมัติให้กู้ จำแนกตามแบบ บร.4 ข้อ 5 	1. คณะกรรมการกองทุนฯ	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4
3. ยอดเงินให้กู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ยอดเงินที่มีผู้มาขอู้ และยอดเงินที่ได้รับอนุมัติแต่ละครั้ง 2. ยอดเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ จำแนกตามแบบบร.4 ข้อ 5 	1. คณะกรรมการกองทุนฯ	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4
4. จำนวนผู้ชำระคืน	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนผู้กู้ที่ชำระคืน ตามกำหนด 2. จำนวนผู้กู้ที่ไม่ชำระคืน ตามกำหนด 3. การแก้ไขปัญหาเมื่อผู้กู้ไม่ชำระคืนตามกำหนด 	1. คณะกรรมการกองทุนฯ	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4
5. ยอดเงินที่มีการชำระคืน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ยอดเงินกู้ที่มีมาชำระคืน ตามกำหนด 2. จำนวนที่เป็นเงินต้น, ดอกเบี้ย ค่าปรับ 	1. คณะกรรมการกองทุนฯ	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4
6. กองทุนสะสม	<ol style="list-style-type: none"> 1. ยอดเงินกองทุนสะสม 2. การใช้ประโยชน์จาก กองทุนสะสม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนฯ 2. บัญชีเงินฝากกองทุนสะสม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ 2. ตรวจสอบ
7. การใช้เงินตามวัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนผู้กู้ที่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์ 2. จำนวนผู้กู้ที่ไม่ใช้ 	1. ผู้ตรวจสอบ	1. สัมภาษณ์ผู้ตรวจสอบ

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	เงินตามวัตถุประสงค์ 3. เหตุผลที่ไม่ใช้เงิน ตามวัตถุประสงค์		
8. ทักษะคติของชุมชน ต่อกองทุน	1. ทักษะคติต่อกรรมการ กองทุนฯในเชิงบวก/ลบ 2. ทักษะคติต่อกองทุน 1 ล้านบาทในเชิงบวก/ลบ	1. คณะกรรมการกองทุน 2. สมาชิกและชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ นร.9 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
9. การเกิดเครือข่าย องค์กรการเรียนรู้	1. ประเภทเครือข่ายที่เกิดขึ้น 2. กิจกรรมของเครือข่ายที่ เกิดขึ้น 3. ปัจจัยที่เกิดให้เกิดองค์กร เครือข่าย	1. บัณฑิตกองทุนฯ 2. สมาชิกและชาวบ้าน	1. รายงานการปฏิบัติ งานของบัณฑิตกองทุน 2. การสัมภาษณ์
10. การเรียนรู้เพื่อ การพึ่งพาตนเอง	1. ประสบการณ์/การเรียนรู้ จากการดำเนินงาน กองทุนฯ 2. ประสบการณ์/การเรียนรู้ จากการเป็นสมาชิกกองทุนฯ	1. คณะกรรมการกองทุนฯ 2. สมาชิกกองทุนฯ	1. สัมภาษณ์ตามแบบ นร.10
11. ความเข้มแข็งของ ชุมชนที่เกิดจาก กองทุนหมู่บ้าน	1. ความสามัคคี 2. ความซื่อสัตย์ 3. การช่วยเหลือกัน 4. การยกย่องคนทำความดี 5. โอกาสในการหาความรู้ เพิ่มเติม 6. จำนวนครอบครัวที่มี อาชีพเลี้ยงตัวได้ 7. ครอบครัวอบอุ่น รัก ใคร่ปรองดอง 8. การรวมกลุ่ม 9. การประชุม/เสวนา สม่ำเสมอ 10. การช่วยเหลือผู้ด้อย โอกาส	1. สมาชิกและชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ นร.2 และนร.7 (จาก ข้อมูลดิบ 50 ครัวเรือน) 2. สังเกต

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม 12. การจัดทำแผนงานแก้ ปัญหาชุมชน		
ระดับรายบุคคล			
12. ผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์			
- ผลโดยตรง	1. ผลการใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ	1. สมาชิกกองทุนฯ ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต
- ผลโดยอ้อม	1. ประสิทธิภาพ 2. การยอมรับจากชุมชน	1. สมาชิกกองทุนฯ ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกตตามแบบ บร.10

แผนภูมิที่ 1 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ และแบบเก็บข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติม เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีดังนี้

1. แบบรายงาน บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
2. แบบรายงาน บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
- 3.แบบรายงานบร.3(แบบรายงานความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิดที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
4. แบบรายงาน บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
5. แบบรายงาน บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
6. แบบรายงาน บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
7. แบบรายงาน บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)
8. แบบรายงาน บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
9. แบบรายงาน บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
10. แบบรายงาน บร.10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
11. แบบรายงาน บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)
12. แบบรายงาน บร.12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

นอกจากนี้ยังมีเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล ได้แก่ 1. การสังเกตและบันทึก เป็นการสังเกตและบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ตลอดจนการสังเกตและบันทึกขณะร่วมกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

2. การสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน ตัวแทนกลุ่ม ตลอดจนชาวบ้านในหมู่บ้าน โดยใช้แบบรายงานต่าง ๆ (บร.)

3. การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน มีวิธีการดำเนินการดังนี้ ขอความร่วมมือทางประธานกองทุนและผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้าน โนนประคู่เพื่อหารือในการจัดประชุมเวทีชาวบ้าน โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ในการจัดเวทีชาวบ้าน กำหนดวันที่จะจัด เวลาเท่าไร รวมทั้งกำหนดผู้ที่รับผิดชอบในการดำเนินการต่าง ๆ เช่น การเชิญกรรมการเข้าร่วมเวที ฯลฯ การจัดเตรียมสถานที่ การบริการอำนวยความสะดวก การดำเนินการจัดเวทีประชาคม (ควรขอความร่วมมือจากพัฒนากรและคนในพื้นที่)

4. การศึกษาเจาะลึกกรณีชุมชนจากสมาชิกที่ได้รับอนุมัติจำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 20 ของจำนวนผู้ขอกู้

3.5 กรณีการเก็บรวบรวมข้อมูล(แหล่งข้อมูล)

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

3.5.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินเก็บรวบรวมข้อมูลได้โดยตรงจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง เช่น การเก็บจากการสำรวจชุมชน ปฏิบัติงานโดยการสัมภาษณ์ การใช้แบบรายงาน (บ.ร. 1 – บ.ร. 12) ต่าง ๆ

3.5.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินได้เลือกใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมและสรุปผลไว้ให้แล้วเช่น ข้อมูลเอกสารหลักของส่วนราชการที่เกี่ยวกับหมู่บ้านโนนประจักษ์ หมู่ 3 (จ.ป.ฐ. แผนที่หมู่บ้าน เป็นต้น) เอกชน หนังสือพิมพ์ วารสาร การบันทึกต่าง ๆ อินเทอร์เน็ต (เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง) เป็นต้น

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้ประเมินได้ทำการดังต่อไปนี้

1. ดำเนินการสัมภาษณ์ ซึ่งได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการกองทุน สมาชิกกองทุน ชาวบ้านหมู่บ้านโนนประจักษ์ เป็นต้น
2. ทำการสังเกตพฤติกรรมของชุมชน ว่าในหมู่บ้านชาวบ้านเขามีชีวิตความเป็นอยู่อย่างไรบ้าง
3. การสัมภาษณ์แบบกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้าน

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการ 2 วิธีดังนี้

1. วิเคราะห์เชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลใดที่เป็นการบรรยายความเกี่ยวกับความคิดเห็น ประวัติความเป็นมาของชุมชน ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนแล้วซึ่งหาได้จากเอกสารจากส่วนราชการ หนังสือพิมพ์ บทความ วารสาร ที่ลงเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. วิเคราะห์เชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากตัวเลขโดยใช้สถิติเป็นค่าร้อยละ เช่น การวัดระดับความเข้มแข็งของชุมชนโดยการคิดเป็นร้อยละ 50 ของครัวเรือนทั้งหมดที่มี เป็นต้น

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

จากการศึกษาและการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านตามกรอบทฤษฎีชีพิโมเดล (CIPP Model) ซึ่งได้ปฏิบัติมาในบทที่แล้ว ทำให้ผู้ศึกษาได้ทราบผลการประเมินบริบทชุมชน ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม ผลการประมวลเทคนิคทำธุรกิจของผู้กู้ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้าน โนนประดู่ และสรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ โดยเรียงลำดับตามหัวข้อที่ได้กล่าวมาดังต่อไปนี้

4.1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

บริบทระดับประเทศ

1) ความยากจนของประเทศ

เมื่อพิจารณาถึงภาวะความยากจนของคนในประเทศไทยโดยอาศัยเกณฑ์เส้นความยากจนของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่า ความยากจนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2531 สัดส่วนคนจนอยู่ในระดับร้อยละ 32.6 และลดลงเหลือร้อยละ 23.2 ในปี พ.ศ. 2535 และเหลือเพียงร้อยละ 11.4 ในปี พ.ศ. 2539 แต่เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 มีผลทำให้สัดส่วนคนจนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 13.0 ในปี พ.ศ. 2541 และร้อยละ 15.9 ในปี พ.ศ. 2542 อย่างไรก็ตามความยากจนเริ่มจะมีน้อยลงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา โดยสัดส่วนความยากจนลดลงเหลือร้อยละ 14.2 ในปี พ.ศ. 2543 และร้อยละ 13.0 ในปี พ.ศ. 2544 หรือลดลงจากจำนวน 9.9 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2542 เหลือ 8.2 ล้านคนในปี พ.ศ. 2544 หรือลดลง 1.7 ล้านคนในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา (ธนาคารแห่งประเทศไทย ONLINE, 2545)

2) นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม SMEs)

ปัจจุบันทั้งทางภาครัฐและภาคเอกชนได้และสนับสนุนให้มีการประกอบการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม โดยการปล่อยให้มีการกู้ยืมเงินเพื่อนำไปใช้เงินทุนประกอบการ รวมทั้งมีการให้คำปรึกษาแนะนำวิธีการประกอบอาชีพและมีโครงการให้ความช่วยเหลือแก่ลูกหนี้ที่เป็น NPL (ธนาคารแห่งประเทศไทย ONLINE, 2545)

3.) การขาดดุลการค้าระหว่างประเทศ

ปี 2544 มูลค่าการส่งออกของสินค้าลดลงจากปี 2543 เนื่องจากอุปสงค์ของประเทศลดลงตามการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก เช่น สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น ซึ่งเป็นตลาดสำคัญของประเทศไทย อุปสงค์ของตลาดคิดเป็นมูลค่าประมาณร้อยละ 45 ของมูลค่าสินค้าส่งออกทั้งหมดเมื่อนำมาเทียบกับการ

นำเข้าสินค้าต่างประเทศแล้ว อุปสงค์ในประเทศที่มีการอ่อนตัวลงประกอบกับมูลค่าส่งออกลดลงมาก ทำให้มูลค่าการนำเข้าเมื่อเทียบกับปีก่อนลดลงตามไปด้วย

นอกจากนั้นอัตราการค้าที่ลดลงจากปี 2543 เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ดุลการค้าลดลงอย่างต่อเนื่องในปี พ.ศ. 2544 นอกเหนือจากภาวะเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัว (ธนาคารแห่งประเทศไทย ONLINE, 2545)

4) สภาพแวดล้อมของประเทศไทย

การพัฒนาประเทศในรอบสิบปีที่ผ่านมา ก่อให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น การบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมจึงมีความยุ่งยากและสลับซับซ้อนตามไปด้วยเนื่องจากผลกระทบต่อเนื่องจากการสูญเสียอย่างเป็นลูกโซ่

ช่วงระยะเวลาก่อนปี พ.ศ. 2518 สภาพแวดล้อมของประเทศไทยเสื่อมโทรมลงเนื่องจากปัญหาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและปัญหามลพิษต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความน่าเสียของแม่น้ำลำคลองซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างรุนแรง ทำให้มีการจัดตั้งองค์การที่รับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อมขึ้นในประเทศไทย(สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ONLINE,2545)

5.) ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้ของประชาชน

ในปัจจุบันความเดือดร้อนของประชาชน คือการไม่มีงานทำ อาจเนื่องมาจากหลายสาเหตุ มีทั้งสาเหตุจากการเลิกงาน ไม่ยอมทำงานที่ลำบาก เป็นต้น นอกจากการไม่มีงานทำแล้วความเดือดร้อนของประชาชนมีสาเหตุมาจากการขาดสาธารณูปโภคที่ครบถ้วน อันเนื่องมาจากภาครัฐรวมถึงภาคเอกชนด้วย ก่อให้เกิดการกู้หนี้ยืมสินมาเพื่อที่สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ชีวิตได้ บางทีการกู้หนี้ยืมสินก็อาจจะมีการนำเอาสิ่งของไว้ว่าจะเป็นที่ดินหรือบ้านเรือน ไปจำนองเอาไว้ และเมื่อถึงกำหนดการไถ่ถอนหรือชำระหนี้ก็ไม่สามารถทำตามสัญญาได้ทำให้ที่ดินหรือว่าบ้านเรือนรวมทั้งไร่นาถูกยึดไป ก็เกิดปัญหาการไม่มีที่ทำกินขึ้นมาอีก ทางภาครัฐจึงได้พยายามแก้ปัญหาให้แก่ชาวบ้าน โดยการส่งบุคลากรลงไปให้คำแนะนำแก่ชาวบ้านเหล่านั้นเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาได้ในระดับหนึ่ง (ธนาคารแห่งประเทศไทย ONLINE , 2545)

6) บรรยากาศความอ่อนแอในท้องถิ่นสังคมชนบท

เนื่องจากในสังคมชนบทผู้คนแทบจะทุกคนมีระดับการศึกษาต่ำมาก ทำให้เกิดปัญหาการเรียนรู้หนังสือ ประกอบกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยขาดการบริหารจัดการที่ดี จึงได้เกิดปัญหาตามมาคือ ปัญหาการขาดที่ดินทำกินด้วย ปัญหารายได้น้อยไม่พอกับรายจ่ายเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดการย้ายถิ่นฐานเพื่อไปประกอบอาชีพใหม่ ๆ ที่ดีกว่าเก่า นอกจากนั้นยังได้เกิดปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดด้วย ซึ่งปัญหาเหล่านี้ทำให้สังคมในท้องถิ่นชนบทอ่อนแอ (ธนาคารแห่งประเทศไทย ONLINE ,2545)

7) ค่านิยมในกระแสวิวัฒนาการและสินค้าจากต่างประเทศ

จากหนังสือมองอเมริกามาแก้ปัญหาไทยกล่าวถึงสังคมไทยว่าสังคมไทยมีความเกี่ยวข้องกับอารยธรรมตะวันตกเป็นอย่างมาก อิทธิพลของสังคมตะวันตกขณะนี้เด่นมากในสังคมไทย มีอิทธิพลมาก ปัจจุบันนี้ความนิยมตามฝรั่งตามวัฒนธรรมตะวันตกมีให้เห็นกันทั่วไป ตัวอย่างเช่น ถ้าประเทศสหรัฐอเมริกาผลิตสิ่งของเครื่องใช้ฟุ่มเฟือยอะไรขึ้นมา เพียงชั่วระยะเวลาเดียวประเทศไทยก็จะมีสิ่งของนั้นวางขายกันแทบจะทันที โดยคนไทยที่ได้ชื่อของจีนนั้นต่างก็คิดว่านั่นคือสิ่งโก้เก๋ที่สมควรจะเลียนแบบ คนไทยส่วนมากพยายามเดินตามวัฒนธรรมตะวันตกทุกอย่าง โดยลืมคิดถึงความเป็นจริงและความเป็นอยู่ของสังคมไทย (ประยูร ชาญ โป, 2530: 88)

เมื่อมาพิจารณาตัวถึงตัวเลขการส่งออกและนำเข้าสินค้าต่าง ๆ แล้วนั้น จะเห็นว่าตัวเลขของการส่งออกและการนำเข้ามีปริมาณเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ นั้นประมาณตัวเลขทั้งสองตัวจะมีความแตกต่างกันมากขึ้นเรื่อย ๆ เช่นกัน โดยการเพิ่มขึ้นของอัตราการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศมีปริมาณที่มากกว่าประมาณการส่งสินค้าออกไปต่างประเทศ นั่นก็หมายความว่าสินค้าจากต่างประเทศกำลังเป็นที่นิยมมากกว่าสินค้าที่ผลิตในประเทศนั่นเอง (ธนาคารแห่งประเทศไทย ONLINE, 2545)

บริบทระดับท้องถิ่น

1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

1.1 ที่มาของชื่อหมู่บ้าน โนนประดู่ ในสมัยก่อนมีชาวบ้านอพยพเข้ามาในพื้นที่แห่งนี้ พื้นที่นี้มีแต่ป่า มีเนินสูงแต่เนินสูงนั้นมีต้นประดู่ต้นใหญ่อาศัยอยู่บนเนินสูงนั้นทำให้ชาวบ้านที่อพยพมาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านนี้ต่างพากันเรียกชื่อของหมู่บ้านที่ตนมาอาศัยอยู่ว่า โนนประดู่ การเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านนั้นยังไม่ปรากฏ พ.ศ.แต่ประมาณ ไร่ 100 ปีมาแล้ว คำว่า “โนนประดู่” แปลว่า เนินประดู่ นั่นเอง

1.2 คนกลุ่มแรกที่เข้ามาเริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน โนนประดู่ บ้าน โนนประดู่เป็นหมู่บ้านที่เริ่มก่อตั้งขึ้นมาเมื่อประมาณกว่า 100 ปีมาแล้วโดยมีกลุ่มคนได้อพยพมาจากบ้านหนองบัวน้อย ตำบลบ้านหัน (ในอดีต) อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยการนำของผู้ใหญ่ลาย (ไม่ทราบนามสกุล) กับผู้ใหญ่อ่อน ได้พาถูก ๆ หลาน ๆ มาตั้งบ้านเรือนอยู่ที่นี่เพราะว่าพื้นที่เดิมนั้นแห้งแล้งไม่มีน้ำพอที่จะทำการเกษตร จึงได้หันหาพื้นที่ใหม่และเห็นว่ามิไรมีนาอยู่ทาง โนนประดู่จึงได้พากันอพยพมาทำการเกษตรที่พื้นที่ใหม่

ผู้ใหญ่บ้าน โนนประดู่หมู่ที่ 3 จากอดีตจนถึงปัจจุบัน มีดังนี้

1. ผู้ใหญ่ลาย (ไม่ทราบนามสกุล) เป็นผู้ใหญ่นคนแรก
2. ผู้ใหญ่อ่อน (ไม่ทราบนามสกุล) เป็นผู้ใหญ่นคนที่สอง
3. ผู้ใหญ่ก ด้านสูงเนิน เป็นผู้ใหญ่นคนที่สาม
4. ผู้ใหญ่เรียม เกือบค้างพลู เป็นผู้ใหญ่นคนที่สี่
5. ผู้ใหญ่คำพัน บุญจันทิก เป็นผู้ใหญ่นคนที่ห้า

6. ผู้ใหญ่ คำ ซ้อนจันทิก เป็นผู้ใหญ่คนปัจจุบัน

1.3สภาพทางภูมิศาสตร์หมู่บ้าน โนนประคู้ ก่อนที่จะตั้งหมู่บ้านเป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูง ไม่มีลำห้วยและลำคลองต้องอาศัยฝนที่ตกตามฤดูแล้วจึงมีประชากรมาอาศัยที่ละเล็กละน้อย จนมาถึงปัจจุบัน

1.4 อาชีพ(อาชีพหลัก/รอง)

- ด้านเกษตรกรรม ได้แก่ ปลูกข้าว มันสำปะหลัง อ้อย ข้าวโพด เป็นต้น
- ด้านเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ วัว เป็ด หมู ปลา ควาย ไก่ เป็นต้น
- ด้านค้าขาย ได้แก่ ขายของชำ เปิดอยู่ช่อมรณยนต์-มอเตอร์ไซค์ ร้านอาหารเสริมสวย ร้านอาหารร้านอะไหล่รถ เป็นต้น

1.5 อาชีพใหม่ที่เพิ่งเกิดขึ้น ได้แก่ ปลูกอ้อย เมื่อ พ.ศ.2540 รับจ้าง(ตามโรงงานอุตสาหกรรม)

1.6 การเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณูปโภค ถนนเมื่อเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านมีสภาพเป็นถนนแบบทางป่า ต่อมาก็กลายสภาพมาเป็นถนนคอนกรีต เมื่อ พ.ศ.2538 ยาว 106 เมตร และมีไฟฟ้าเข้าหมู่บ้านเมื่อ พ.ศ.2525 ต่อจากนั้นก็มีการประปาเข้ามา ก่อสร้างเมื่อ พ.ศ.2544

สภาพปัจจุบัน

1. อาณาเขตติดต่อ บ้าน โนนประคู้ หมู่ 3 ต.วังโรงใหญ่ อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

- ทิศเหนือ	จด	บ้าน โกรกลี
- ทิศใต้	จด	บ้านหนองบัวน้อย
- ทิศตะวันออก	จด	บ้านหนองไม้ตาย
- ทิศตะวันตก	จด	บ้านกฤษณา

2. การคมนาคม การเข้าสู่หมู่บ้าน โนนประคู้ หมู่ 3 มีเส้นทางที่พาหนะสามารถเข้าไปถึงหมู่บ้านได้มีถนนตัดผ่านไปยังหมู่บ้านเป็นเส้นทางที่สะดวกสบายที่สุดเพราะหมู่บ้านอยู่ติดกับถนนใหญ่ไปมาสะดวก มีรถประจำทางผ่านตลอดห่างจากอำเภอสีคิ้วประมาณ 15 กิโลเมตร โดยเป็นถนนลาดยางตลอดสาย

การเดินทางมีรถโดยสารผ่านตลอดเพราะว่าเป็นเส้นทางผ่านระหว่างหมู่บ้านหนองรี หมู่บ้านบ้านใหม่กม.9 หมู่บ้านบ้านกม.13 หมู่บ้านหนองบัวน้อย ทำรถโดยสารจะจอดอยู่บริเวณขนส่งเก่า การเดินทางสะดวกส่วนใหญ่ชาวบ้านจะมีพาหนะเป็นของตนเอง โดยจะขับรถยนต์ จักรยานยนต์ไปยังอำเภอมากกว่าขึ้นรถโดยสาร ส่วนการติดต่อภายในหมู่บ้านจะมีถนนหลักในหมู่บ้าน นอกนั้นเป็นเส้นทางเดินเล็ก ๆ ที่สามารถเดินต่อทะเลกันได้

3. ลักษณะประชากร จากการสำรวจหมู่บ้าน โนนประคู้ หมู่ 3 ต.วังโรงใหญ่ อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา มีจำนวนครัวเรือน 93 ครอบครั้ว มีบ้านเรือน 106 หลังคาเรือน มีประชากรทั้งหมด 406

คน เป็นชาย 206 คน เป็นหญิง 200 คน อาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร มีพื้นที่ทำการเกษตร 3,050 ไร่ พื้นที่นา 930 ไร่ พื้นที่ทำไร่ 2,120 ไร่

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะของประชากร	จำนวนคน	ร้อยละ
1. เพศ		
-ชาย	206	50.73
-หญิง	200	49.26
2. อายุ		
1 วัน - 3 ปีเต็ม	26	6.40
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	20	4.92
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	37	9.11
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	25	6.15
14 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	23	5.66
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	209	51.47
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	26	6.40
60 ปี 1 วันขึ้นไป	40	9.85
3. จบการศึกษา		
-ระดับประถมศึกษา	-	-
-ระดับมัธยมศึกษา	12	100
-ระดับนักศึกษาผู้ใหญ่	-	-
-สูงกว่ามัธยมศึกษา	-	-

ผลการจำแนกจำนวนประชากรจะเห็นได้ว่าจำนวนประชากรภายในหมู่บ้านโนนประคู้ หมู่ที่ 3 ช่วงอายุระหว่าง 18 - 50 ปี จะมีจำนวนมากคิดเป็นร้อยละ 51.45 ส่วนระดับการศึกษาจะเห็นได้ว่าหมู่บ้านโนนประคู้ มีการศึกษาในระดับที่ต่ำมาก

ตารางที่ 6 รายได้ของประชากรในหมู่บ้าน โนนประคู้ หมู่ที่ 3 ต่อปีในแต่ละครอบครัว

รายได้(บาท) / ปี	จำนวนครอบครัว
1,000 – 5,000	-
5,001 – 10,000	20
10,001 – 20,000	26
20,001 – 30,000	30
30,001 – 50,000	25
50,001 ขึ้นไป	5

ผลการจำแนกรายได้ของประชากรจะเห็นได้ว่ามีความเป็นอยู่ระดับรายได้ค่อนข้างต่ำ

4. แหล่งน้ำในหมู่บ้าน โนนประคู้ หมู่ที่ 3

ตารางที่ 7 จำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำจำแนกตามแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำ	จำนวน	การใช้น้ำ
บ่อบาดาล	2	อุปโภคได้ตลอดปีแต่บริโภคไม่ได้
สระน้ำ	3	อุปโภคบริโภคได้ไม่ตลอดปีเพราะ น้ำในสระจะแห้งต้องรอน้ำฝนที่จะ ตกลงมาในสระอีกครั้ง

5. ด้านเศรษฐกิจทั้งหมด

5.1 อาชีพหลักและรองของชาวบ้าน มีดังต่อไปนี้

- ด้านการเกษตร ได้แก่ ปลูกข้าว มันสำปะหลัง ข้าวโพด อ้อย เป็นต้น
- เลี้ยงสัตว์ ได้แก่ วัว เป็ด ไก่ สุกร ปลา ควาย
- ค้าขาย ได้แก่ ขายของชำ เป็นต้น
- การบริการ ได้แก่ ซ่อมรถ เสริมสวย ร้านอาหาร ค้าอะไหล่ เป็นต้น

5.2 จำนวนพื้นที่ทางการเกษตร

- มีพื้นที่ทำการเกษตร 3,050 ไร่ แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ พื้นที่ทำนา 930 ไร่และ พื้นที่ทำไร่ 2,120 ไร่
- มีผลผลิตด้านทำนาทั้งหมดปีละ จำนวน 1,244 กระสอบ มีการขายข้าว 265 กระสอบ และเก็บข้าวไว้รับประทาน 979 กระสอบ
- ทั้งหมดหมู่บ้านซื้อปุ๋ยเคมีปีละ 1,800 กระสอบ ใช้ปุ๋ยคอก 350 กระสอบ

5.3 จำนวนที่ดินทำกินโดยเฉลี่ย

ตารางที่ 8 จำนวนพื้นที่ทางการเกษตรของบ้าน โนนประดู่

จำนวนพื้นที่ทางการเกษตร (ไร่)	จำนวนครอบครัว (ครอบครัว)
1 – 5	-
6 – 10	45
11 – 12	40
21 – 50	5
50 ไร่ขึ้นไป	3

ผลการสำรวจจำนวนพื้นที่ทางการเกษตรของบ้าน โนนประดู่ พบว่า จำนวนครอบครัว 45 ครอบครัว มีพื้นที่ทางการเกษตร 6–10 ไร่ มีจำนวนครอบครัว 40 ครอบครัว มีพื้นที่ทางการเกษตร 11 – 12 ไร่ ซึ่งนับว่าแต่ละครอบครัวมีพื้นที่ในการทำการเกษตรเป็นจำนวนมาก

2. การประกอบอาชีพ

ตารางที่ 9 การประกอบอาชีพของชาวบ้าน โนนประดู่

อาชีพ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
ทำนา	22	22
ทำไร่	48	48
รับจ้าง	12	12
ค้าขาย	8	8
รับราชการ	3	3

ผลการสำรวจการประกอบอาชีพของชาวบ้าน โนนประดู่ พบว่า อาชีพที่ทำกันมากที่สุดมีร้อยละ 48 คือ อาชีพทำไร่ ได้แก่การทำไร่มันสำปะหลัง ทำไร่อ้อย และทำไร่ข้าวโพด เป็นต้น ส่วนอาชีพที่ทำกันรองลงมา มีร้อยละ 22 คือ อาชีพทำนา ส่วนอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 12 จะมีการรับจ้างทำการเกษตร และรับจ้างตามโรงงานอุตสาหกรรม นอกนั้นจะเป็นค้าขาย ร้อยละ 8 รับราชการร้อยละ 3

3. ประเภทการทำนา ได้แก่ การทำนาหว่าน 930 ไร่ เริ่มเมื่อ พ.ศ. 2539

4. จำนวนและประเภทร้านค้าในหมู่บ้าน

ร้านค้าขายของชำในหมู่บ้านมีร้านค้าทั้งหมด 7 ร้านด้วยกัน ส่วนใหญ่จะขายสินค้าเบ็ดเตล็ดของแห้ง ของสด อุปกรณ์เครื่องเขียน เครื่องดื่ม จะเปิดขายตั้งแต่ 06.00 น.-22.00 น.

5. อุ้งซ่อมรถยนต์ – รถจักรยานยนต์ มีด้วยกัน 4 ร้าน สำหรับลูกค้าจะมีเข้ามาเรื่อย ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นคนในหมู่บ้านหรือผู้ที่ผ่านไปมาจะเปิดเวลาทำการประมาณ 06.00 น. – 22.00 น. แต่สามารถเรียกบริการได้

6. ร้านเสริมสวย มี 1 ร้าน เปิดบริการเวลา 09.00 น. – 20.00 น.

7. ร้านอาหาร มี 1 ร้าน ลูกค้าส่วนใหญ่จะเป็นคนในหมู่บ้าน เปิดเวลา 07.00 – 21.00

8. ร้านอะไหล่รถยนต์ มอเตอร์ไซด์ มี 1 ร้าน เปิดเวลา 09.00 น. - 21.00 น. สามารถเรียกซื้อสินค้าได้

5.4 จำนวนโรงสีในหมู่บ้านโนนประดู่ มี 1 โรงมีขนาดเล็กไม่มีการจ้างแรงงานทำกันเองในครอบครัว

- โรงงานอุตสาหกรรมในหมู่บ้านโนนประดู่ ไม่มีโรงงานในหมู่บ้าน

- โรงเรียนในหมู่บ้านโนนประดู่ มีโรงเรียนระดับประถมศึกษาในหมู่บ้านชื่อโรงเรียนโนนประดู่ ตั้งเมื่อ พ.ศ. 2497 มีจำนวนครู 6 คน จบการศึกษาระดับปริญญาตรี 6 คน

ตารางที่ 10 จำนวนนักเรียนในโรงเรียนบ้านโนนประดู่

ชั้น	จำนวนห้อง	จำนวนนักเรียน (คน)
ชั้นอนุบาล 1	1	17
ชั้นอนุบาล 2	1	14
ชั้น ป. 1	1	15
ชั้น ป. 2	1	11
ชั้น ป. 3	1	15
ชั้น ป. 4	1	13
ชั้น ป. 5	1	3
ชั้น ป. 6	1	9

ผลการสำรวจจำนวนนักเรียนในโรงเรียนโนนประดู่ พบว่า จำนวนนักเรียนในระหว่างชั้น ป. 4 – ชั้น ป. 6 มีจำนวนนักเรียนที่มาเรียนน้อยมาก สาเหตุเกิดจากผู้ปกครองของเด็กให้ออกมาช่วยทำการเกษตร เพราะขาดแรงงานในการเกษตร ส่วนนักเรียนที่อยู่ในชั้นอนุบาล – ชั้น ป. 3 มีจำนวนนักเรียนมาก เกิดจากมีการขยายตัวของประชากรในหมู่บ้านเพิ่มขึ้น จึงมีการนำบุตรหลานมาฝากเรียนและยังเป็นวัยที่ไม่สามารถใช้แรงงานได้

- สถานที่รักษาเมื่อเจ็บป่วย คือ สถานีอนามัยบ้านห้วยลุง หมู่ 2 ต.วังโรงใหญ่ อ.เสีจิว จ. นครราชสีมา

6. ด้านวัฒนธรรมประเพณี

ชาวบ้านโนนประดู่ ทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ การนับถือศาสนาของชาวบ้านจะมีลักษณะเป็นแบบศาสนาเถรวาทคือนับถือศาสนาตามบรรพบุรุษ วัดจะเข้ามาเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้านในเรื่องพิธีกรรม ประเพณีหรือความเชื่อเรื่องคำสอนของศาสนา ปัจจุบันสถานที่ตั้งของวัดอยู่ติดถนนใหญ่ไปมาสะดวก เป็นวัดที่ใช้ร่วมกันกับบ้านโนนประดู่คุ้มได้ หมู่ 14 ภิษุที่วัด 25 ศตวรรษาวานารามมีภิกษุอยู่ทั้งหมด 2 รูป มีเณรอยู่ทั้งหมด 2 รูป และมีภาษาพื้นบ้านคือภาษาโคราช

ชาวบ้านโนนประดู่ มีประเพณีที่สมาชิกภายในหมู่บ้านได้ถือปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษซึ่งชาวบ้านให้ความสำคัญต่องานบุญและประเพณีต่าง ๆ ไม่เปลี่ยนแปลง สำหรับงานประเพณีที่สำคัญมีดังนี้

เดือนมกราคม มีประเพณีที่เรียกว่า “ประเพณีขึ้นปีใหม่ของไทย” โดยชาวบ้านจะพากันไปวัดร่วมกันนำอาหารคาวและอาหารหวานถวายแด่พระสงฆ์ มีการเรียรายเงินกับชาวบ้านเพื่อเป็นปัจจัยให้กับพระสงฆ์ทำให้ชาวบ้านเชื่อกันว่าการทำบุญในวันนี้จะเป็นสิริมงคลกับตนเองและครอบครัว

เดือนเมษายน มีงานประเพณีที่เรียกว่า “ประเพณีสงกรานต์” หรือปีใหม่ของชาวไทยมีการสงน้ำพระ รดน้ำผู้เฒ่าผู้แก่เพื่อขอพรปีใหม่ให้เป็นสิริมงคลกันตัวเอง มีการนำอาหารคาวหวานไปทำบุญที่วัดและยังมีการเทศน์มหาชาติให้กับชาวบ้าน ได้รับฟังเพื่อให้เกิดสิริมงคลกับผู้รับฟังและยังมีการสาดน้ำกันระหว่างคนในหมู่บ้านและคนจากที่อื่น ซึ่งทำให้ชาวบ้านได้รับความสนุกสนานพร้อมทั้งได้รับบุญครั้งนี้กลับบ้านไปด้วย

เดือนตุลาคม มีงานประเพณีทำบุญออกพรรษา ชาวบ้านจะมีการทำบุญกวนข้าวทิพย์ เพื่อจะอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้กับผู้ล่วงลับไปแล้ว ชาวบ้านจะช่วยกันนำอาหารคาวหวานมาร่วมกันทำบุญเพื่อนำไปให้ลูกหลานรับประทานเป็นสิริมงคล

เดือนธันวาคม มีงานประเพณีที่เรียก “กฐินประจำปี” ซึ่งเป็นการร่วมมือร่วมแรงและร่วมใจของชาวบ้านจัดขึ้นเพื่อหาทุนไปบูรณะวัดให้ดียิ่งขึ้น ชาวบ้านจะพากันบอกบุญให้กับคนในหมู่บ้านและคนภายนอกหมู่บ้านมาร่วมกันสร้างบุญกุศลในครั้งนี้

ด้านปรัชญา ศาสนา ประเพณี เช่น ความสามารถประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนา ปรัชญาความเชื่อและประเพณีที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อบริบท ทางเศรษฐกิจ สังคม การถ่ายทอดวรรณกรรม คำสอน การประยุกต์ประเพณีบุญ เป็นต้น

ด้านความเชี่ยวชาญ ภูมิปัญญาชาวบ้าน ได้แก่

1. แม่ใหญ่อิน แจกจันทัก อายุ 70 ปี มีความเชี่ยวชาญด้านการประยุกต์ประเพณีงานบุญ ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ บ้านเลขที่ 4 หมู่ 3 บ้านโนนประดู่ ต.วังโรงใหญ่ อ.เสีจิว จ.นครราชสีมา

2. แม่ใหญ่มี เก็บค้างพลู อายุ 73 ปี เชี่ยวชาญด้านการประยุกต์ประเพณีบุญ ที่อยู่ที่สามารถติดต่อดี บ้านเลขที่ 63 หมู่ 3 บ้านโนนประดู่ ต.วังโรงใหญ่ อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา

7. ข้อมูลอื่นๆ

7.1 จำนวนสภาพของโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ หอกระจายข่าว เป็นต้น

- ถนน บ้านโนนประดู่ มีถนนถึงอำเภอ 1 สาย ห่างจากอำเภอประมาณ 15 กิโลเมตรโดยเป็นถนนลาดยางเป็นถนนเส้นเดียวที่ชาวบ้านใช้ในการเดินทางออกไปยังอำเภอ ส่วนถนนในหมู่บ้านโนนประดู่ เมื่อ พ.ศ. 2538 เป็นถนนคอนกรีต ความยาว 106 เมตร กว้าง 4.60 เมตร หนา 15 ซม. โดยได้รับการสนับสนุนหน่วยงานของรัฐ โครงการก่อสร้างถนนงบประมาณ 100,000 บาท วันเริ่มทำสัญญา... 18 ส.ค.42...วันสิ้นสุด...18 ก.ย.42...ซึ่งมีคณะกรรมการตรวจการจ้างในครั้งนี้อยู่ด้วย

- ไฟฟ้า บ้านโนนประดู่มีไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้าน เมื่อ พ.ศ. 2525 ปัจจุบันบ้านโนนประดู่ มีไฟฟ้าใช้ครบทุกครัวเรือน โดยมีการใช้อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าร่วมกันทั้งหมู่บ้าน มีดังต่อไปนี้

1. ตู้เย็น	60	เครื่อง
2. พัดลม	140	เครื่อง
3. เครื่องปรับอากาศ	0	เครื่อง
4. หม้อหุงข้าวไฟฟ้า	106	เครื่อง
5. ทีวีสี	93	เครื่อง
6. ทีวีขาวดำ	4	เครื่อง
7. โทรศัพท์สาธารณะ	3	เครื่อง
8. หอกระจายข่าว	1	แห่ง

รวมเครื่องใช้ไฟฟ้าทั้งหมู่บ้าน 406 เครื่อง หอกระจายข่าว 1 แห่ง

- ประปาในหมู่บ้านโนนประดู่มีระบบประปาหมู่บ้าน 1 แห่ง มีครัวเรือนที่ใช้น้ำจากระบบประปานี้ตลอดปี จำนวน 106 ครัวเรือน ซึ่งประปาในหมู่บ้านแห่งนี้ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2543 โดยเกิดจากหมู่บ้านมีความยากลำบากในการนำน้ำที่จะอุปโภคบริโภคมาใช้เพราะจะต้องเดินทางไปนำน้ำจากบ่อน้ำที่มีอยู่ในหมู่บ้าน จึงได้เสนอแนวคิดสร้างประปาขึ้นในหมู่บ้านได้ดำเนินการสร้างถึงประปาและวางระบบประปาหมู่บ้านจนแล้วเสร็จด้วยการบริหารงานขององค์การส่วนตำบล

- โทรศัพท์ มีผู้สาธารณะ 2 แห่ง ซึ่งตั้งอยู่กลางบ้านและต้นบ้านที่ติดถนน ส่วนใหญ่จะมีแต่ด้วยรุ่นที่ชอบใช้โทรศัพท์มากที่สุด

- หอกระจายข่าว ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐบาล ตั้งอยู่บริเวณบ้านผู้ใหญ่บ้านใช้ประโยชน์ในการประกาศข่าวสารภายในหมู่บ้าน

7.2 จำนวนและสภาพทรัพยากร เช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำ ฯลฯ ที่เป็นสาธารณประโยชน์ มีดังนี้

- ป่าไม้และพื้นที่สาธารณะ เมื่อก่อนบ้านโนนประจักษ์ มีแต่ป่าแต่ตอนนี้ป่าที่เคยมีกลับหายไปหมดแล้ว

- แหล่งน้ำ มีบ่อบาดาล 2 แห่ง มีสระน้ำ 3 สระ มีครัวเรือนที่ใช้น้ำจำนวน 106 หลังคาเรือน ประเภทน้ำเพื่อการเกษตร ต้องอาศัยน้ำฝนทำการเกษตรหากฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล

การเมืองการปกครอง บ้านโนนประจักษ์มีผู้ใหญ่ คือ นายดำ ช้อนจันทิก ซึ่งได้รับคัดเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านตามระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยได้มีการกระจายอำนาจการปกครองในรูปแบบคณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งมีรายชื่อคณะกรรมการดังนี้

1. นายดำ ช้อนจันทิก	ประธาน
2. นายคำพัน เฮาจันทิก	รองประธาน
3. นายทองสุข ทิ้งไธสง	เลขานุการ
4. นายคำหล้า ช้อนจันทิก	เหรัญญิก
5. นายมั่ง ละครไพร	กรรมการ
6. นายธงชาติ มิตรขุนทด	กรรมการ
7. นายคำหล้า มาศรีสุณี	กรรมการ
8. นายแจลัม จิตสูงเนิน	กรรมการ
9. นายวีระ ยอดไธสง	กรรมการ
10. นายปราณี คำกัศ	กรรมการ

สมาชิก อบ.ต. ในหมู่บ้าน โนนประจักษ์ หมู่ 3 ได้แก่

1. นายภานุเกียรติ	จันทิก
2. นางจงจิตร	เกษสูงเนิน

กลุ่มต่าง ๆ มีอยู่ในหมู่บ้าน (จำนวนสมาชิก ทนของกลุ่ม กิจกรรมกลุ่ม มีที่ก่อตั้งกลุ่มบ้าน โนนประจักษ์ มีหลายกลุ่ม แต่ที่เห็นเด่นชัดมี 2 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มเงินฝากออมทรัพย์ ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2544 มีสมาชิก 63 คนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชาวบ้าน โนนประจักษ์ รู้จักออมโดยที่สมาชิกจะต้องส่งเงินฝากทุก ๆ เดือนในวงเงิน 30 บาท เท่ากันทุกเดือนสมาชิกสามารถถอนหรือปิดบัญชีได้ก็ต่อเมื่อพ้นสภาพของการเป็นสมาชิก (ดูภาคผนวก) ซึ่งมีคณะกรรมการที่รับผิดชอบประกอบด้วย

1. นายบุญมี	เศรษฐธรรม	ประธาน
2. นายธงชาติ	มิตรขุนทด	รองประธาน
3. นางนัชดาภรณ์	แจ็กจันทิก	เลขานุการ
4. นางจงจิตร	เกษสูงเนิน	เหรัญญิก
5. นายพนมเทียน	ชินวงษ์	กรรมการ

6. นายคำพันธ์	เอ็งจันทีก	กรรมการ
7. นายน้อย	สิงห์จันทีก	กรรมการ
8. นายภานุเกียรติ	จันจันทีก	กรรมการ
9. นางสาวลัดดา	ละครไพโร	กรรมการ
10. นางปณ	ชัยจันทีก	กรรมการ
11. นายสุริยา	สงสุวรรณ	กรรมการ
12. นางลำพรวน	ชัยชาญ	กรรมการ
13. นางดวงเนตร	แซมชาติ	กรรมการ
14. นายวีระ	ยอดไธสง	กรรมการ

2. กลุ่มกองทุนเงินล้าน ตั้งขึ้นเมื่อเดือนมิถุนายน ปี พ.ศ.2544 มีจำนวนสมาชิก 71 คนและมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกลุ่มเพื่อเป็นเงินทุนให้กับสมาชิกในการกู้ยืม ไปประกอบอาชีพหรือบรรเทาความเดือดร้อนให้กับสมาชิก (รายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบกองทุนดูภาคผนวก ก.) ซึ่งมีคณะกรรมการที่ดูแลและรับผิดชอบประกอบด้วย

1. นายบุญมี	เศรษฐธรรม	ประธาน
2. นายธงชาติ	มิตรขุนทด	รองประธาน
3. นายภานุเกียรติ	จันจันทีก	กรรมการทำสัญญาและติดตามผล
4. นายพนมเทียน	ชินวงษ์	เลขานุการ
5. นางจงจิตร	เกษสูงเนิน	เหรัญญิก
6. นายสุริยะ	สงสุวรรณ	กรรมการติดตามทวงหนี้
7. นายคำมูล	พิมพ์จันทีก	กรรมการตรวจสอบโครงการ
8. นางทองป้อ	สงสุวรรณ	กรรมการติดตามผลงาน
9. นางหนูหรีน	พันธ์จันทีก	กรรมการและประชาสัมพันธ์

โครงการของรัฐบาล ได้แก่ โครงการเสริมน้ำประปา จัดทำโดยหน่วยงาน อ.บ.ต.วังโรงใหญ่ เข้ามาปี พ.ศ. 2543 ผลการดำเนินงานแล้วเสร็จเรียบร้อย

7.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1. ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว

ชาวบ้านมีความรู้ทางการเกษตรและนำความรู้มาประกอบอาชีพเช่นการปลูก การเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น เพื่อสร้างอาชีพหารายได้เลี้ยงครอบครัวและยังขยายอาชีพนี้ให้กับญาติพี่น้องได้อีก

2. ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ

ชาวบ้านมีที่ดินของบรรพบุรุษคิดตัวมาให้และนำมาประกอบอาชีพเพื่อสร้างฐานะให้กับตนเองและครอบครัว

3. หนี้สินธนาคารของผู้กู้

ชาวบ้านมีหนี้สินมากมาจากการกู้เงินธนาคารเพื่อการเกษตร และสถาบันการเงินอื่น ๆ

4. หนี้กองทุนนอกระบบของผู้กู้

ชาวบ้านมีหนี้นอกระบบน้อยมากเพราะชาวบ้านไม่สามารถกู้อัตราดอกเบี้ยนอกระบบในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 5 ต่อเดือนได้

5. อาชีพหลักของผู้กู้/อาชีพรอง

อาชีพหลักคือ ทำการเกษตร และอาชีพรอง คือ รับจ้างต่าง ๆ เช่น รับจ้างไถนาไถไร่ รับจ้างตามโรงงาน เป็นต้น

6. รายได้ของครอบครัว

รายได้จากการทำงานและทำการเกษตรตลอดทั้งปีมีประมาณ 30,000 – 35,000 บาทต่อหลังคาเรือน

7. ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ

ชาวบ้านมีประสบการณ์มาก่อนจึงทำให้ง่ายต่อการดำเนินกิจการ

4.2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินหน่วยระบบ A (หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้) มีดังต่อไปนี้

1. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

- นโยบายของรัฐบาล เกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านพบว่าชาวบ้านส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลดีเพราะว่ามีการประชาสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง

- เงิน 1 ล้านบาท คือเงินที่รัฐบาลจัดสรรให้เป็นเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านเพื่อประกอบอาชีพ เพิ่มรายได้ให้ครอบครัว ชาวบ้านเข้าใจว่าเงิน 1 ล้านบาทดังกล่าวไม่ได้อยู่ในมือบุคคลใดบุคคลหนึ่งแต่ทุกคนเป็นเจ้าของเงินร่วมกัน ฉะนั้นจึงมีการเก็บรักษาเงินและใช้ประโยชน์กับจำนวนเงินดังกล่าวให้เป็นประโยชน์มากที่สุด ตอนนี้ 1 ล้านบาทเพิ่มทุนเป็น 1,004,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยที่สมาชิคนำมาชำระทั้งต้นทั้งดอกเบี้ยคืน ทำให้มีเงินให้กับสมาชิกได้กู้ยืมต่อไป

- คณะกรรมการหมู่บ้าน มีส่วนช่วยในการรณรงค์ให้ชาวบ้านในหมู่บ้านเข้าใจนโยบายรัฐบาลและระเบียบกองทุนหมู่บ้านยังมีการช่วยผลักดันให้ชาวบ้านมีการชำระคืนเงินกองทุน ทำให้มีดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นในกองทุน คณะกรรมการจึงได้รับการไว้วางใจและความพึงพอใจกับชาวบ้าน

- เงินที่ผู้กู้ชำระคืน คณะกรรมการได้มีการเรียกกลุ่มสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนเพื่อแจ้งแก่สมาชิกผู้กู้เงินว่าถึงวาระกำหนดการชำระคืนเงินแล้ว สมาชิกต้องชำระเงินคืนกับกรรมการ กรรมการจะออกไป

เสร็จรับเงินให้กับสมาชิกเพื่อเป็นหลักฐานในการชำระเงินแล้ว ส่วนคณะกรรมการก็จะนำเงินที่สมาชิกรวบรวมส่งธนาคารออมสิน สาขาสี่คิ้วต่อไป

- ผู้สมัครขอกู้ เป็นประชาชนในหมู่บ้านที่มีความประสงค์จะสมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านแล้วเขียนคำร้องขอสมัครเพื่อขอกู้เงินกองทุน มีจำนวน 71 ราย แต่ผ่านการอนุมัติตั้งแต่เดือนธันวาคม 2544 – มีนาคม 2545 จำนวน 69 ราย

2. ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A มีดังต่อไปนี้

- กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ พบว่าก่อนที่กองทุนหมู่บ้านจะอนุมัติเงินกู้ให้กับสมาชิกจะต้องพิจารณาผู้กู้ว่ามีคุณสมบัติตรงกับระเบียบกองทุนที่กำหนดไว้หรือไม่ และพิจารณาเรื่องการเขียนโครงการเพื่อขอเงินของผู้กู้ซึ่งคณะกรรมการกองทุนจะเป็นผู้พิจารณาเพื่ออนุมัติเงินกู้โดยมีคณะกรรมการร่วมกันสรรหาบุคคลตามคุณสมบัติตรงตามข้อกำหนดของหมู่บ้านแต่ส่วนใหญ่คณะกรรมการจะอนุมัติให้กับเครือญาติของตนเองก่อนและจำนวนเงินที่จะอนุมัติให้กู้ก็ไม่เท่ากันสมาชิกคนอื่น ๆ

- กระบวนการทำบัญชีกองทุน พบว่าคณะกรรมการมีการจัดทำบัญชีในรูปแบบเป็นแบบบัญชีกองทุน 1 ล้านบาทที่รัฐบาลกำหนดสมาชิกสามารถเข้าใจได้ง่ายเมื่อได้วิธีการทำบัญชี เป็นหลักฐานในการจ่ายเงินให้กับสมาชิกสามารถตรวจสอบได้ การทำบัญชีต้องมีความรัดกุม ผู้ที่รับหน้าที่ทำบัญชีต้องสามารถอธิบายที่มาที่ไปของเงินได้

- การแนะนำวิธีทำธุรกิจของผู้กู้ ในหมู่บ้านนั้นมีหลายประเภทส่วนใหญ่แล้วชาวบ้านจะทำโดยอาศัยความรู้เดิมเป็นฐานที่ติดอยู่แล้ว ทำกันเป็นครอบครัว ถ้าใช้จ่ายต่ำ การทำธุรกิจของชาวบ้านจะเหมือน ๆ กันทำให้ราคาตกต่ำเพราะของมีปริมาณมาก ฝีมือยังไม่ดีเท่าคู่แข่ง

- การช่วยหาตลาด ผู้ประกอบธุรกิจจะมีตลาดในแต่ละชุมชนนั้น ๆ ทำให้สินค้าเป็นที่รู้จักแก่บุคคลภายนอกมากยิ่งขึ้น ขายสินค้าได้ดีขึ้นแต่มีข้อเสียคือบุคคลไม่เชื่อถือในฝีมือ

- การรับชำระหนี้ ทุกคนที่กู้เงินจะนำเงินมาส่งคืนที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทำให้ทราบว่ามีใครที่ยังไม่ได้นำเงินมาส่งคืน แต่จะล่าช้าเพราะจะต้องรอผู้กู้นำเงินมาชำระคืนและไม่ปลอดภัยเนื่องจากถือเงินไว้มาก

4.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ผลโดยตรง

- จำนวนเงินของผู้ให้กู้ พบว่ากองทุนหมู่บ้าน ได้อนุมัติเงินกู้ให้กับผู้กู้ทั้งหมด จำนวน 69 ราย เป็นเงิน 1,004,000 บาท การอนุมัติเงินกู้ให้กับผู้กู้ทั้ง 69 รายเป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ ให้กับผู้กู้ทำให้เงิน 1 ล้านบาทที่ได้ปล่อยกู้ไปเป็นการหมุนเวียนในหมู่บ้านและเกิดรายได้กับกองทุนมีดอกเบียดจากการกู้ยืมกลับมาเป็นทุนสะสมของกองทุน ทำให้กองทุนเข้มแข็งและเป็นการขยายเงินกองทุนอีกทางหนึ่งด้วย จากการมีผู้กู้ในจำนวน 69 รายนั้นและได้รับอนุมัติทุกราย แต่ลักษณะการประกอบกิจการ

ของผู้ที่ไม่สามารถปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของการขอกู้ตามโครงการได้จริงทุกราย เนื่องจากเมื่อผู้ไป แล้วพบว่าจำนวนเงินไม่เพียงพอต่อการทำกิจการจึงต้องเปลี่ยนไปดำเนินกิจการการอย่างอื่นทำให้ไม่ ตรงกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้

- ยอดเงินให้ผู้ ให้สมาชิกกู้เป็นเงินทั้งหมด 1,004,000 บาท

- กองทุนสะสม/เงินออมทรัพย์ พบว่ามีสมาชิกที่กู้ได้จำนวน 69 รายและกองทุนหมู่บ้านมีทุน สะสมของหมู่บ้านทั้งสิ้น 18,148.11 บาท จากการที่สมาชิกส่งเสริมออมทรัพย์เป็นประจำทุกเดือนและ จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้พบว่า ผู้ให้นำเงินที่กู้ไปดำเนินกิจการตามปกติและนำไปขยายกิจการของตน เอง

2. ผลกระทบโดยตรง ได้แก่

- จำนวนผู้ที่ได้ มีทั้งหมด 69 รายจากสมาชิก 71 ราย

- จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้านมีทั้งหมด 18,148.11 บาท

- การขยายกิจการของผู้ นำเงินที่กู้ไปขยายกิจการ เช่น ทางการเกษตร นำเงินไปซื้อเมล็ด พันธุ์และซื้อปุ๋ยเพิ่มเพื่อจะ ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น

- การเกิดกิจการใหม่ ๆ ขึ้นในท้องถิ่นผู้ให้นำเงินไปซื้ออุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าในการผลิตน้ำ พริกส่งขายตามท้องตลาด

3. ผลกระทบทางอ้อม

- กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง พบว่าการทำงานของคณะกรรมการมีความร่วม มือกันดี มีความสามัคคีกัน ในหมู่คณะทำให้กองทุนมีศักยภาพและเข้มแข็งพอสมควรภายในท้องถิ่น

- ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้ พอสมควรคือมีหน่วยงานของรัฐมาแนะนำข้อมูลให้กับชาว บ้านโนนประจักษ์ เดือนละ 1 ครั้ง

- ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด การสร้างเครื่องมือทางการตลาดของผู้ยังเป็น ไปไม่ได้เนื่องจาก ไม่มีการรวมกลุ่ม

- ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ ในการทำกิจกรรมของผู้แต่ละระบบเศรษฐกิจในหมู่บ้านอยู่ในเกณฑ์ดีมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 30,000 – 35,000 บาท/ปี ต่อครอบครัว ถือว่ากลุ่มผู้สามารถ ประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้

หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้แต่ละราย

1. ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

- ประสิทธิภาพในการดำเนินกิจกรรมของผู้ พบว่า ผู้ส่วนใหญ่ที่กู้เงินไปประกอบกิจกรรม ล้วนแต่มีประสบการณ์ในการดำเนินกิจการของตนเองเป็นอย่างดี เช่น การทำการเกษตร ผู้จะเตรียม สถานที่ มีการคัดเลือกวัตถุดิบให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาด การดำเนินกิจการของผู้ถึงแม้จะมี

ประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพนั้น ๆ แต่ในแง่การดำเนินธุรกิจแล้วผู้กู้ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานด้านการตลาดและด้านการส่งเสริมและนำอาชีพที่เหมาะสมกับพื้นที่และตลาด

- หนี้สินของผู้กู้และเครือข่าย ผู้กู้มีหนี้สินกันเกือบทุกครัวเรือนทั้งนอกระบบและของของรัฐ โดยชาวบ้านบอกว่านำเงินมาทำการเกษตรและเพื่อเพิ่มทุนทำกิจการค้าขาย

- หนี้สินธนาคารของผู้กู้ ชาวบ้านมีหนี้สินส่วนใหญ่จะเป็นหนี้กับธนาคารเพื่อการเกษตร เพราะอะคราดอกเบี้ยถูกและมีการพักหนี้เกษตรกรด้วยจึงทำให้ยากู้กันเป็นจำนวนมาก

- หนี้สินของผู้กู้จากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มผู้กู้กองทุนหมู่บ้านพบว่าผู้กู้ร้อยละ 80 เป็นหนี้สินกับสถาบันการเงินของรัฐและร้อยละ 20 เป็นหนี้นายทุนซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยสูง

- อาชีพหลักของผู้กู้จากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มผู้กู้ร้อยละ 80 ประกอบอาชีพทางการเกษตร และร้อยละ 20 ประกอบอาชีพค้าขาย และอื่น ๆ

- รายได้ของผู้กู้พบว่าผู้กู้ยืมเงินของกองทุนหมู่บ้านมีรายได้ไม่มากนัก แต่ก็ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ จ.ป.ร.นัก

- ประสบการณ์ในการดำเนินการ ผู้กู้ได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในเรื่องกระบวนการผลิต การเกษตร ด้านการตลาด

2. ผลการประเมินปัจจัยนำของหน่วยระบบ B พบว่า

จำนวนเงินที่ได้จากผู้กู้กองทุน จากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มผู้กู้ที่ได้รับเงินมาแล้วนำไปประกอบกิจการต่าง ๆ ตามโครงการของผู้กู้ เช่น นำไปซื้อพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช หรือค้าขาย เป็นต้น ผู้กู้ที่ได้เงินมาแล้วแต่ไม่มีเงินทุนสะสมของตนเองหรือมีแต่น้อยมากทำให้ต้องรอเงินกู้เพียงอย่างเดียวเพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพและเงินที่ให้กู้ตามระเบียบรายละไม่เกิน 20,000 บาท ถ้าเกินก็ต้องพิจารณากันหลายชั้นตอนและใช้เวลานานทำให้กลุ่มผู้กู้เงินจากการกู้ไม่พอในการลงทุนประกอบอาชีพ

- สถานที่และวัตถุดิบ ในการประกอบอาชีพของผู้กู้พบว่ากลุ่มผู้กู้ด้านการเกษตรที่ดินเป็นของตนในการประกอบอาชีพทุกรายแต่วัตถุดิบในการดำเนินงานต้องซื้อจากภายนอกหมู่บ้านได้แก่พ่อค้าคนกลางทางการเกษตรที่นำเมล็ดพันธุ์มาขายเช่นการปลูกข้าว โปดเกษตรกรต้องซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าว โปดจากพ่อค้าคนกลางไม่ว่าจะเป็นการขายแบบขายสดหรือการขายแบบขายเชื่อก็ตามจึงทำให้มีค่าใช้จ่ายในการไถไร่ ค่าปุ๋ย ค่ายา รวมอยู่ด้วยทำให้เกิดต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น ส่วนผู้กู้ด้านการค้าขาย มีพื้นที่ในการประกอบกิจการค้าขายเป็นของตนเอง

- กำลังทำงาน พบว่ากลุ่มผู้กู้ด้านการเกษตรขาดแคลนกำลังคนในการทำงานต้องจ้างคนงานในการประกอบอาชีพทั้งทางการเพาะปลูก การเก็บเกี่ยวกลุ่มค้าขายและอื่นๆ เป็นการใช้งำลังทำงานน้อยเพียงผู้ประกอบคนเดียวในการค้าขายไม่มีการจ้างงานในภารกิจกลุ่มนี้

4.4 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ Bพบว่า

- การทำกิจการอย่างถูกวิธี ของผู้ดูแลรายพบว่าผู้ที่มีวิธีในการประกอบอาชีพโดยการอาศัยแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่นทำนาต้องอาศัยน้ำฝนและจะทำตามฤดูกาลซึ่งได้มีการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ มาช่วย เช่น ให้เครื่องเกี่ยวข้าวแทนแรงงานคน การทำกิจการข้างต้นนี้ต้องรอฤดูกาลก่อนไม่เช่นนั้นจะทำให้ไม่ได้และการใช้เครื่องจักรถ้าใช้ไม่ถูกวิธีจะส่งผลเสียแก่ผลผลิตได้ เช่น อาจจะไม่เกี่ยวข้าวได้ไม่ดีเท่าแรงงานคน

- การหาตลาดที่ดี ของผู้ดูแลรายพบว่าผู้ดูแลรายมีการประกอบอาชีพที่ต่างกัน ส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพการเกษตรกรรม การหาตลาดก็จะเป็นลักษณะของการขายให้กับพ่อค้าที่มารับซื้อถึงหมู่บ้าน ซึ่งมีการซื้อขายกันอยู่ก่อนแล้ว

- การหาวัตถุดิบ ในการหาวัตถุดิบเพื่อนำมาใช้ในการประกอบอาชีพทางการเกษตรของหมู่บ้านโนนประคู้ มีการหาวัตถุดิบโดยอาศัยการซื้อจากพ่อค้าคนกลางที่นำมาเสนอขาย โดยราคาของวัตถุดิบจะมีราคาที่สูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับในท้องตลาด จึงทำให้เกษตรกรมีต้นทุนในการผลิตที่สูง

- การทำบัญชี โดยทั่วไปผู้ดูแลรายจะไม่ค่อยทำบัญชีรายรับรายจ่ายถึงแม้จะทำก็ทำในรูปแบบบัญชีกองทุนเงินล้านบาท ทำตามความรู้ความเข้าใจของตนเอง บางครั้งการทำบัญชีแบบชาวบ้านนั้นจะลงข้อมูลที่ไม่ค่อยละเอียดเท่าที่ควรนักเพราะว่ารายละเอียดเล็ก ๆ น้อย ๆ นั้นจะไม่ค่อยลงกันทำให้ข้อมูลอาจผิดพลาดได้ง่าย

- การวิเคราะห์ประเมิน จะเห็นได้ว่าการประเมินกระบวนการของระบบ B นั้นมีวิธีดำเนินการของตนเองโดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่แล้วในการประกอบอาชีพแต่อาจอาศัยเทคโนโลยีบางอย่างในการทำกิจกรรมซึ่งได้ช่วยส่งเสริมให้มีผลผลิตและความรวดเร็วในการผลิตสินค้ามากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลดีต่อครอบครัวและเศรษฐกิจของชุมชนในอนาคต

ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

- รายได้ในรูปตัวเงิน จะเป็นในเรื่องของรายได้ของผู้ประกอบกิจการซึ่งรายได้ส่วนใหญ่จะได้ในจำนวนที่เป็นเงินก้อนในช่วงระยะเวลาที่เก็บเกี่ยวผลผลิต อาจจะใช้ระยะเวลา 6 - 7 เดือนหรือว่าเป็นปี ซึ่งรายได้แต่ละครั้งจะขึ้นอยู่กับการประกอบอาชีพ มีพื้นที่หรือมีจำนวนผลผลิตมากน้อยเพียงใด แต่จะอยู่ในช่วง 30,000 - 35,000 บาท/ปี จะเห็นได้ว่าระยะเวลาในการได้ผลกำไรเป็นในรูปของค่าตอบแทนนั้นจะใช้ระยะเวลาพอสมควร และจะได้เพียง 1 ครั้งต่อปี ถ้าในระยะเวลาที่รอไม่หาอาชีพเสริมก็จะมีรายได้จากอาชีพหลักเพียงอย่างเดียว

- ผู้ดูแลผลิตเป็นสิ่งของ ส่วนใหญ่ผู้ดูแลรายของบ้านโนนประคู้ จะได้ผลตอบแทนเป็นในรูปแบบของค่าจ้าง ค่าตอบแทนมากกว่าสิ่งของ

- ผลเป็นชื่อเสียงที่ดี ผู้ดูแลรายกิจการในจำนวนผู้ดูแลรายทั้ง 69 รายนั้น ส่วนมากผู้ดูแลรายจะนำเงินไปเพิ่มทุนในการผลิตมากกว่าการขายกิจการเพราะเนื่องจากวงเงินที่ให้กู้ยืม

- ผลที่เป็นความพอใจ พบว่าผู้กู้พอใจที่ได้เงินไปเป็นทุนในการประกอบอาชีพ

- ผลการดำเนินงาน พบว่ากลุ่มผู้กู้ยังไม่มีการนำภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเองมาปรับปรุงเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพขาดความเข้าใจในเรื่องของเศรษฐกิจแบบพอเพียงต้องการผลกำไรมากโดยไม่คำนึงถึงต้นทุนที่สูงตามไปด้วย เป็นผลทำให้กิจการของตนเองไม่สามารถคงอยู่ได้ในภาวะที่เศรษฐกิจตกต่ำและจากการสัมภาษณ์ประชาชนในหมู่บ้านพบว่าไม่มีการกลับคืนถิ่นของประชากรกลุ่มคนที่ทำงานอยู่ต่างถิ่นเมื่อกลับมาได้เงินแล้วก็กลับไปดำเนินกิจการที่เดิม

3. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

เพื่อที่จะทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด ความเข้มแข็งของหมู่บ้าน โนนประจักษ์ มีรายละเอียด สรุปได้เป็นตาราง ดังต่อไปนี้ ตารางที่ 11 แสดงความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน

ตัวชี้วัด	เกณฑ์ที่ใช้วัด	จำนวน	ร้อยละ
1. สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคีกัน	(..) มาก (../) ปานกลาง (..) น้อย	21	42
2. สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์	(..) มาก (../) ปานกลาง (..) น้อย	23	43
3. ชุมชนยกย่องคนทำความดี	(..) มาก (../) ปานกลาง (..) น้อย	35	70
4. สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	(..) มาก (../) ปานกลาง (..) น้อย	30	60
5. สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม	(/) ใช่ จำนวน 12 ครั้งต่อปี (..) ไม่ใช่	50	100
6. สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้	จากปีก่อนมี 93 ครอบครัว (..) เพิ่ม.....ครอบครัว (..) ลดลง.....ครอบครัว (/) เท่าเดิม	50	100
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกัน	จากปีก่อนมี 93 ครอบครัว (..) เพิ่ม.....ครอบครัว (..) ลดลง.....ครอบครัว (/) เท่าเดิม	50	100
8. ในชุมชนมีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน	จากปีก่อนมี 3 กลุ่ม (..) เพิ่มขึ้นเป็น 1 กลุ่ม (..) ลดลงเหลือ.....กลุ่ม (..) เท่าเดิม	50	100
9. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำโดยการประชุม	(../) มาก (../) ปานกลาง (..) น้อย	25	50

หรือเสวนา			
10. ในชุมชนนรกรรมการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการและผู้ด้อยโอกาส	จากปีก่อนมี 43 คน (..) เพิ่มขึ้นเป็น.....กลุ่ม (..) ลดลงเหลือ.....กลุ่ม (/) เท่าเดิม	50	100
11. ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม	(/)ใช่ (..) ไม่ใช่ (..) ไม่แน่ใจ	20	40
12. ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชน	(/)ใช่ (..) ไม่ใช่	50	100

บ้านโนนประคู้หมู่ 3 จากการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จากชาวบ้าน 50 คน ซึ่งได้เสนอจัดส่งไปแล้วในแบบ บ.ร.2 ซึ่งสรุปได้ว่า

1. ความสามัคคีในชุมชนมีความสามัคคีปานกลางซึ่งคิดเป็นร้อยละ 42 ของการสุ่มตัวอย่าง
2. ความซื่อสัตย์ สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์ปานกลางซึ่งคิดเป็นร้อยละ 46
3. ยกย่องคนทำความดี จะเห็นได้ว่าชุมชนมีการยกย่องทำความดีปานกลาง ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 70
4. การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันคิดเป็นร้อยละ 70
5. สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม คิดเป็นร้อยละ 100 คือ 12 ครั้งต่อปี
6. สมาชิกในชุมชนสามารถเลี้ยงครอบครัวได้มีจำนวนเท่าเดิมจากการสำรวจครั้งแรกคือ 93 ครอบครัว
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกันมีจำนวนเท่าเดิมจากการสำรวจในครั้งแรก คือ 93 ครอบครัว
8. ในชุมชนมีการรวมกลุ่มองค์กรประชาชน มีจำนวนเพิ่มขึ้นจากเดิมมี 3 กลุ่ม คือ กลุ่มสตรีแม่บ้านโนนประคู้ กลุ่มเยาวชน กลุ่มเงินฝากออมทรัพย์ ที่เพิ่มมาอีก 1 กลุ่มคือ กลุ่มกองทุน 1 ล้านบาทซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100
9. ชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นมีมากซึ่งคิดเป็นร้อยละ 50 ของการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
10. ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา มีจำนวนเท่าเดิมจากการสำรวจครั้งแรก คือ 43 คน
11. ในชุมชนมีผู้นำที่มีความยุติธรรม ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 40 ของกลุ่มตัวอย่าง
12. ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100

4.5 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

ผลการประเมินโครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังต่อไปนี้

1. เพื่อทราบกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จากการประเมินพบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านได้กู้เงินกองทุนไปเพื่อพัฒนาอาชีพและเป็นเงินทุนในการทำกิจการ ก่อให้เกิดรายได้ การจ้างงาน มีดอกผลแล้วนำเงินมาชำระคืนให้กับกองทุนทำให้เงินกองทุนเพิ่มขึ้น และนำเงินมาปันผลคืนแก่สมาชิก ผู้ผู้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในการดำเนินกิจการ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีการแก้ปัญหาในการดำเนินกิจการด้วยตนเอง เพิ่มศักยภาพให้กับตนเองทำให้เกิดเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้าน ราษฎรในหมู่บ้านรวมทั้งผู้นำของหมู่บ้านให้ความสนใจนโยบายของรัฐบาลและมีความต้องการอยากให้มีการจัดตั้งกองทุนขึ้นเพราะในหมู่บ้านก็ได้มีกลุ่มองค์กรอยู่ก่อนแล้วจึงประสานความร่วมมือกันของพัฒนาการอำเภอ รวมถึงศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนได้มาให้ความรู้และคำแนะนำในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านจนประสบความสำเร็จในปัจจุบัน การวางระบบโครงสร้างของกองทุนในการจัดการบริหาร มีการคัดเลือกและแต่งตั้งคณะกรรมการ 9-15 คน มีการแบ่งหน้าที่ของคณะกรรมการและมีการประชุมคณะกรรมการเป็นประจำ การเปิดรับสมาชิก การจัดทำบัญชีและการให้เงินกู้ตามระเบียบข้อบังคับของกองทุน มีการจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุนอย่างยุติธรรม การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองพบว่า ประชาชนในหมู่บ้านมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองโดยใช้เศรษฐกิจแบบพอเพียง และได้ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ ให้กับครอบครัวและชุมชน การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจพบว่าคณะกรรมการมีการชี้แนะให้ประชาชนเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนว่าเป็นของสมาชิกทุกคนให้ช่วยกันรักษาสามารถจัดการบริหารกันเองได้ ส่วนกลุ่มผู้กู้ยังขาดแนวความคิดในการประกอบอาชีพ ยังหวังผลกำไรที่เป็นจำนวนมากโดยมิได้คำนึงถึงการผลิตเพื่อการบริโภคและขาดตลาดรองรับผลผลิตที่แน่นอนทำให้การประกอบอาชีพไม่สามารถคงอยู่ได้ในภาวะที่เศรษฐกิจตกต่ำ และยังมีบางส่วนยังคงเป็นทาสเงินกู้ยืมอยู่เนื่องจากมีระบบการกู้ที่ง่ายกว่า การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งพบว่าภายในหมู่บ้านยังมีสภาพแวดล้อมที่ดีเหมาะแก่การทำการเกษตรจำนวนของประชากรเหมาะกับสภาพพื้นที่ของหมู่บ้านมีกลุ่มต่าง ๆ ตั้งขึ้นก่อนแล้ว ภายในหมู่บ้านมีโรงเรียนและวัด แต่ก็สามารถเดินทางไปเรียนได้โดยสะดวกกลุ่มผู้กู้เงินกองทุนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรการดำเนินกิจกรรมเป็นไปตามฤดูกาล

2. เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวว่ามีอะไรบ้าง

- ปัจจัยด้านบวก ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน คือชาวบ้านมีสิทธิและเสียงคัดเลือกระบบกรรมการกองทุนหมู่บ้านเข้ามาทำหน้าที่โดยชาวบ้านมีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน

หมู่บ้านบุคคลใดบุคคลหนึ่งขึ้นมาเป็นประธานและรองประธาน ส่วนหน้าที่อื่น ๆ จะเป็นความรับผิดชอบของประธานและรองประธานเป็นผู้จัดสรรบุคคลในคณะกรรมการให้ตรงกับความสามารถนั้น ๆ

- ปัจจัยด้านลบ ได้แก่ สมาชิกบางส่วนไม่พอใจในการอนุมัติเงินกู้คือ สมาชิกบางรายเขียนโครงการเหมือนกัน และขอวงเงินเท่ากันแต่กับได้วงเงินไม่เท่ากัน พบว่าสมาชิกคนนั้นเป็นเครือข่ายหรือสมาชิกคนนั้นเป็นกรรมการจึงได้เงินมากกว่าคนอื่น ทำให้สมาชิกบางรายไม่พอใจในการอนุมัติในครั้งนี้

3. เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านโนนประคู้ พบว่ามีความสามัคคี รักใคร่ปรองดองช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านโนนประดู่หมู่ 3 สรุปได้ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปและอภิปรายผล

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1.1 เพื่อศึกษาถึงกระบวนการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด

1.2 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้าน และปัจจัยด้านลบที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน

1.3 เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ในทัศนะของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย

2. วิธีการดำเนินการ

2.1 ศึกษาเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เข้าใจโดยละเอียด

2.2 ปฏิบัติงานในพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุน

2.3 เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ พร้อมทั้งอาศัยข้อมูลจากแบบรายงานต่าง ๆ ที่ได้เก็บไว้แล้วในบางส่วน

2.4 วิเคราะห์ข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล โดยรวบรวมผลการวิเคราะห์เป็นเอกสาร

2.6 สรุปผลการดำเนินงานในรูปของสารนิพนธ์

3. ผลการดำเนินการ

3.1 ประชาชนในหมู่บ้านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านเพิ่มขึ้น มีความสามัคคี ความคิดริเริ่ม ร่วมแสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อกองทุน

3.2 ประชาชนในหมู่บ้านนำเงินกู้จากกองทุน ไปใช้ในกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์

3.3 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีประสิทธิภาพในการบริหารกองทุนเพิ่มขึ้นมีความรับผิดชอบต่อกองทุนและส่งเสริมการทำงานของกองทุน

3.4 สมาชิกในหมู่บ้านมีความอยู่ดีกินดีขึ้น มีเงินทุนในการประกอบอาชีพและรู้จักระมัดระวังในการใช้เงินเพิ่มมากขึ้น

3.5 ประชาชนมีงานทำ มีรายได้ สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ก่อให้เกิดความสงบสุขขึ้นในหมู่บ้านโนนประดู่

อภิปรายผล

การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน โนนประดู่ หมู่ที่ 3 อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา มีผลสรุปดังนี้

1. กระบวนการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนดังนี้

1.1 การเกิดกองทุน กองทุนหมู่บ้าน โนนประดู่ บรรลุวัตถุประสงค์ในการเกิดกองทุน เพราะได้รับความร่วมมือของประชาชนในหมู่บ้าน การมีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ทำให้มีกองทุนและมีแนวโน้มว่าประชาชนในหมู่บ้านจะให้ความร่วมมือเพิ่มมากขึ้น

1.2 การมีระบบบริหารกองทุน หมู่บ้าน โนนประดู่บรรลุวัตถุประสงค์เพราะ มีการจัดโครงสร้างองค์กร เพื่อให้มีความง่ายและความคล่องตัวในการบริหารกองทุน โดยได้มีการคัดเลือกคณะกรรมการบริหารกองทุนจากความเห็นชอบของสมาชิกทุกคนและมีการแบ่งหน้าที่การทำงานของคณะกรรมการทุกคนอย่างชัดเจน

1.3 มีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง หมู่บ้าน โนนประดู่เปิด โอกาสให้ประชาชนในหมู่บ้านมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยการจัดเวทีสัมมนาจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ให้ความรู้เพื่อให้ประชาชนนำความรู้ที่ได้มาปรับปรุงใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ แต่ยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งหมด ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอก เพื่อการเรียนรู้ต่อไป

1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม ประชาชนทั่วไปและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน โนนประดู่ หมู่ 3 มีการรวมตัวเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพอีกทั้งมีแนวโน้มที่จะมีการรวมตัวกันจัดตั้งสหกรณ์ในหมู่บ้าน

1.5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ประชาชนทั่วไปและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน โนนประดู่ มีความซื่อสัตย์ต่อชุมชน ร่วมมือร่วมใจในการทำงานเพื่อส่วนรวม

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ ที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านบวก

- ประสพการณ์การประกอบอาชีพที่ล้มเหลวของประชาชนบางรายในหมู่บ้านจึงได้อาศัยเป็นบทเรียนให้ประชาชนในหมู่บ้านมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และรวมตัวกันเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพเพื่อ ไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำซาก

- เกิดความสามัคคีภายในหมู่บ้าน ประชาชนร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือกันมากขึ้นจึงก่อให้เกิดเป็นหมู่บ้านที่มีความเข้มแข็ง

- ประชาชนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน โดยมีสมาชิกกองทุนทั้งหมด 71 คนซึ่งถือว่าการจัดตั้งกองทุนประสบความสำเร็จ

- สมาชิกกองทุนมีเงินสะสมเพิ่มขึ้น รู้จักการออมเงิน เพื่อประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของตนเอง

2.2 ปัจจัยด้านลบ

- ประชาชนในหมู่บ้านยังคงมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคารและนายทุนนอกระบบซึ่งอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูงร้อยละ 10 ต่อเดือน ทำให้ขาดเงินหมุนเวียนเพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ทำให้ไม่สามารถดำรงทุนให้เจริญเติบโต

- สมาชิกกองทุนบางรายไม่พึงพอใจในการอนุมัติเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุน ซึ่งอนุมัติให้กู้เงิน ได้จำนวนน้อยกว่าที่ขอกู้ไว้ ก่อให้เกิดความไม่พอใจในการทำงานของคณะกรรมการกองทุนจึงไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการจัดเวทีประชุมเท่าใดนัก

- สมาชิกบางรายมีงานที่ต้องรับผิดชอบทำงานมาก บางคนต้องออกไปทำงานนอกพื้นที่หมู่บ้านทำให้ไม่ได้รับข่าวสารจากการประชุมกองทุนทำให้การบริหารจัดการกองทุนของคณะกรรมการเกิดความล่าช้า เก็บเงินฝากสังจะจากสมาชิกได้ไม่ครบตามกำหนดเวลา

- คณะกรรมการกองทุนบางคนขาดความรู้ในการบริหารจัดการกองทุนและการทำบัญชีกองทุน ดังนั้นภาระหนักงตกเป็นของประธานและเหรัญญิก ทำให้ระบบบริหารกองทุนมีความล่าช้า ขาดความละเอียดในการทำงาน บางครั้งคณะกรรมการได้ขอความช่วยเหลือจากบัณฑิตกองทุนให้ช่วยจัดทำบัญชีซึ่งเป็นการช่วยบรรเทาปัญหาได้เพียงระดับหนึ่ง

3. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนเป้าหมาย

ตารางที่ 11 แสดงความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน

ตัวชี้วัด	เกณฑ์ที่ใช้วัด	จำนวน	ร้อยละ
1. สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคีกัน	(..) มาก (./.) ปานกลาง (..) น้อย	21	42
2. สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์	(..) มาก (./.) ปานกลาง (..) น้อย	23	43
3. ชุมชนยกย่องคนทำความดี	(..) มาก (./.) ปานกลาง (..) น้อย	35	70
4. สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	(..) มาก (./.) ปานกลาง (..) น้อย	30	60
5. สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม	(/) ใช่ จำนวน 12 ครั้งต่อปี (..) ไม่ใช่	50	100
6. สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้	จากปีก่อนมี 93 ครอบครัว (..) เพิ่ม.....ครอบครัว (..) ลดลง.....ครอบครัว (/) เท่าเดิม	50	100
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกัน	จากปีก่อนมี 93 ครอบครัว (..) เพิ่ม.....ครอบครัว	50	100

	(..) ลดลง.....ครอบครัว (/) เท่าเดิม		
8. ในชุมชนมีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน	จากปีก่อนมี 3 กลุ่ม (..) เพิ่มขึ้นเป็น 1 กลุ่ม (..) ลดลงเหลือ.....กลุ่ม (...) เท่าเดิม	50	100
9. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำโดยการประชุมหรือเสวนา	(./) มาก (../) ปานกลาง (..) น้อย	25	50
10. ในชุมชนมรการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการและผู้ด้อยโอกาส	จากปีก่อนมี 43 คน (..) เพิ่มขึ้นเป็น.....กลุ่ม (..) ลดลงเหลือ.....กลุ่ม (/) เท่าเดิม	50	100
11. ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม	(/) ใช่ (..) ไม่ใช่ (..) ไม่แน่ใจ	20	40
12. ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชน	(/) ใช่ (..) ไม่ใช่	50	100

ประชาชนในหมู่บ้านโนนประจักษ์หน้าของตัวเอง ปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ทำงานเพื่อส่วนรวมโดยไม่คำนึงถึงผลตอบแทน สมาชิกหมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมจากหน่วยงานของรัฐ แสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะอย่างเต็มที่ อีกทั้งสมาชิกต่างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับมติในที่ประชุมจึงทำให้การบริหารกองทุนคล่องตัวขึ้น การอยู่ร่วมกันอย่างอบอุ่นภายในครอบครัว มีอาชีพที่สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้อีกทั้งในหมู่บ้านมีการช่วยเหลือ เด็ก สตรี และคนชรา จึงทำให้การอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน โนนประจักษ์มีความสงบสุข ร่วมเย็นอยู่กันอย่างมีสันติ

4. ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ

ผลโดยตรง (Immediate Result) เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่ง สมาชิกที่กู้เงินไปดำเนินการประกอบอาชีพต่าง ๆ สามารถลงทุนก่อนให้เกิดรายได้จากผลผลิต และสามารถนำเงินกองทุนเพิ่มขึ้นแสดงให้เห็นถึงการเติบโตของกองทุน

ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) สมาชิกกู้เงินไปดำเนินโครงการตามกิจกรรมต่าง ๆ สามารถปลดเปลื้องภาระหนี้สินลงได้ในระดับหนึ่ง และช่วยเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพมากขึ้น โดยสมาชิกได้รู้จักการใช้เงินให้เกิดประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ นำความรู้ที่ได้จากการรวม

กลุ่มองค์กร ไปพัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพของตนเองและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งขึ้นกว่าในอดีต

ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) วิถีชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม ประชาชนเกิดความสามัคคีมากขึ้น สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้น มีทัศนียภาพให้เกิดกองทุนที่มั่นคง มีประสิทธิภาพเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ก่อให้เกิดสันติสุขขึ้นในหมู่บ้าน

5.2 ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการบริหารการจัดการกองทุน

- ควรให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีกองทุนแก่คณะกรรมการให้มากกว่านี้ โดยเฉพาะற்றுญิกและเลขานุการควรได้รับความรู้ในการทำบัญชีกองทุนมากที่สุด เนื่องจากการทำบัญชีกองทุนค่อนข้างยากและข้อมูลมาก ต้องทำบัญชีไม่ให้ผิดพลาดเพื่อความโปร่งใสในการบริหารกองทุนและเป็นการจัดระบบบัญชีที่มีประสิทธิภาพเพื่อช่วยในการบริหารจัดการกองทุน

2. ข้อเสนอแนะนำเงินไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

- สมาชิกผู้กู้เงินไปประกอบอาชีพต่าง ๆ ที่มีกิจกรรมเดียวกันหรือคล้ายกันควรมีการรวมกลุ่มจัดตั้งองค์กรประกอบอาชีพขึ้น เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ภายในกลุ่มอาชีพเดียวกันและมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะช่วยให้การประกอบอาชีพมีประสิทธิภาพมากขึ้น

- สมาชิกผู้กู้เงินที่ต้องการประกอบอาชีพเสริมในช่วงนอกฤดูการผลิตขาดความรู้ ทางด้านธุรกิจจึงต้องการให้ภาครัฐที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยเหลือ เช่น การผลิตน้ำพริกของชาวบ้านนั้นขาดความรู้ในด้านการบรรจุภัณฑ์ ด้านการตลาดใหม่ ๆ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน 2544 คู่มือการดำเนินงาน
สำหรับคณะกรรมการการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน 2544
คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
กรุงเทพฯ : ศรุสภาลาดพร้าว
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน 2544
ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.
2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544
ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ : สหพัฒนาการพิมพ์
เฉลียว นูริภักดี และคณะ (2545). ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง : ชุดวิชาการประเมินเพื่อการพัฒนา.
สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐาน
อุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย. 130,346.
- ประยุทธ์ ปยุตโต(2530). หนังสือมองอเมริกามาแก้ปัญหาไทย. กรุงเทพฯ : ไทยเทิดธรรม
ธนาการแห่งประเทศไทย (2545). ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความจนและรายงานเศรษฐกิจ
และการเงินปี 2544 : www.bot.or.th
- สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม (2545). สภาพแวดล้อมของประเทศไทยได้จาก : www.oep.go.th